

GMINA POKÓJ

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA
NA ŚRODOWISKO
DO ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ
I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY POKÓJ
DLA OBSZARU WSI POKÓJ**

autor: mgr Anna Balczyk

.....

Opole, czerwiec 2012 r.

Spis treści:

1. WSTĘP	2
2. METODYKA SPORZĄDZANIA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	2
3. PODSTAWY FORMALNO – PRAWNE OPRACOWANIA PROGNOZY	4
4. USTALENIA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ORAZ JEGO POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI	6
4.1. Obszar opracowania	6
4.2. Zawartość i główne cele projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	6
4.3. Powiązania projektu studium z innymi dokumentami	9
4.4. Określenie, analiza i ocena celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotnych z punktu widzenia projektowanych dokumentów oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowania projektowanego dokumentu z celami ochrony środowiska	9
5. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	17
5.1. Uwarunkowania fizjograficzne	17
5.2. Analiza i ocena stanu środowiska przyrodniczego	29
5.3. Potencjalne zmiany w środowisku w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu	32
6. CHARAKTERYSTYKA I OCENA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KULTUROWEGO ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	34
6.1. Prawne formy ochrony przyrody	34
6.2. Inne formy ochrony przyrody	39
6.3. Obszary proponowane do objęcia ochroną	40
6.4. Zagrożenia obszarów o dużych walorach przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem obszaru Natura 2000	40
6.5. Obszary ochrony dziedzictwa kulturowego	41
7. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, W TYM ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKO-, ŚREDNIO- I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE, POZYTYWNE I NEGATYWNE, W TYM NA OBSZARY NATURA 2000	45
8. CHARAKTERYSTYKA ROZWIĄZAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZENIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	56
9. ANALIZA STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM	57
10. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE STUDIUM	58
11. METODY ANALIZY REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ JEJ PRZEPROWADZANIA	58
12. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	60
13. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	60

1. WSTĘP

Przedmiotem Prognozy oddziaływania na środowisko jest projekt zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pokój **dla obszaru obejmującego wieś Pokój**. Projektowany dokument został opracowany na podstawie art. 27 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o *planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz.U. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.) oraz uchwały Rady Gminy w Pokoju w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy Pokój obejmującej wieś Pokój.

Obowiązek opracowania Prognozy nałożony został w art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o *udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz.U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.). Z zapisów ustawy wynika, że organ opracowujący projekt dokumentu, o którym mowa w art. 46 ww. ustawy, poddaje projekt, wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, procedurze tzw. strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Głównym celem niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko jest określenie możliwych skutków w środowisku, jakie mogą wystąpić w wyniku realizacji zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pokój dla obszaru obejmującego wieś Pokój.

Prognoza jest dokumentem wspierającym proces decyzji i procedurę oceny strategicznej. Wskazuje na możliwe negatywne skutki realizacji Studium oraz przedstawia zalecenia dotyczące przeciwdziałania ewentualnym negatywnym skutkom, przedstawia sposoby ich minimalizacji. Wnioski i rekomendacje zawarte w prognozie powinny być włączone do Studium.

2. METODYKA SPORZĄDZANIA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Zgodnie z obowiązującymi przepisami (art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o *udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz.U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 r.) oraz zakresem i stopniem szczegółowości informacji wymaganym w prognozie określonym przez Regionalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska w Opolu pismem z dnia 06 lipca 2011 r. nr WOOŚ.411.45.2011.KM oraz przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Namysłowie pismem z dnia 01 lipca 2011 r. nr NZ/ACz-4321-7/11, prognoza oddziaływania na środowisko powinna:

1) zawierać:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;

2) określać, analizować i oceniać:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te

- cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;
- 3) w przypadku stwierdzenia znaczących negatywnych oddziaływań prognoza powinna przedstawiać:
- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
  - b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Uwzględniając w/w obowiązujący zakres Prognozy, została ona opracowana w oparciu o wszystkie dostępne publikacje opisujące stan środowiska w gminie Pokój, dokumenty strategiczne opracowane na zlecenie Wojewody Opolskiego (m.in. strategia ochrony różnorodności florystycznej i faunistycznej województwa opolskiego) oraz Marszałka Województwa Opolskiego (m.in. ekofizjografia województwa opolskiego). Analizą objęte zostały również dokumenty zawierające niezbędne informacje takie jak: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pokój oraz ekofizjografia dla wsi Pokój. Szczegółowy spis wykorzystanych najistotniejszych danych literaturowych wymieniono w dalszej części opracowania.

Analizie poddano aktualny i prognozowany stan zagospodarowania na terenie wsi Pokój oraz proponowane kierunki działań w tym zakresie. Wynikające z przeprowadzonej analizy wnioski odniesiono do stanu środowiska we wsi Pokój, a w szczególności do bioróżnorodności i form ochrony przyrody oraz przeanalizowano możliwe skutki środowiskowe realizacji Studium. Przeprowadzono również kilkakrotnie wizję terenową wsi.

Istotną trudnością w określeniu konkretnych skutków projektowanego zagospodarowania z punktu widzenia ochrony środowiska jest brak zdefiniowanych ilościowych celów w Studium, co stanowi jednak o specyfice strategicznej prognozy oddziaływania na środowisko projektowanych dokumentów, a nie konkretnych przedsięwzięć. Wobec czego, przewidywane skutki środowiskowe będą oparte głównie na celach projektowanego dokumentu oraz na propozycjach zagospodarowania poszczególnych terenów, ale o dużym stopniu ogólności.

3. PODSTAWY FORMALNO- PRAWNE OPRACOWANIA PROGNOZY

Organ opracowujący projekt studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest zobowiązany do sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko zgodnie z art. 46 i art. 51 *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2008r. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.).

Podstawę prawną opracowania stanowią:

- ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2003 r. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. z 2008r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne – o zasadach gospodarowania zasobami wód (t.j. Dz.U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (t.j. Dz.U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. – Dz.U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1266 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2003 r. Nr 162 poz. 1568 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 106 poz. 675 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. z 2010 r. Nr 213 poz. 1397);
- Rozporządzenie Wojewody Opolskiego Nr 0151/P/19/06 z dnia 8 maja 2006 r. w sprawie Stobrawskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Op. Nr 4, poz. 76);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 sierpnia 2001 r. w sprawie określenia rodzajów siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie (Dz. U. z 2001r. Nr 92, poz. 1029);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z 2011 r. Nr 237, poz. 1419);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 stycznia 2012 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz.U. z 2012r. Nr 0, poz. 81);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną (Dz.U. z 2004r. Nr 168, poz. 1765);
- Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 sierpnia 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej (Dz.U. z 1992r. Nr 67, poz. 337);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. z 2007r. Nr 120 poz. 826).

Podstawę merytoryczną opracowania stanowią materiały literaturowe (publikacje, wytyczne, mapy itp.) wymienione poniżej:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pokój, 2000 r.,
- Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe sporządzone dla potrzeb projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Pokój, - opr. Pracownia Urbanistyki i Architektury „Na Wyspie” w Opolu, Pracownia Ekofizjografii i Urbanistycznej s.c. w Kłodzku, 2010 r.
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, Opole 2010,
- Opracowanie ekofizjograficzne dla województwa opolskiego, Opole 2009,
- Strategia rozwoju województwa opolskiego na lata 2000 – 2015, Opole,

- Strategia rozwoju Gminy Pokój, 2002 r.
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pokój na lata 2004-2007 z perspektywą do roku 2011 – Agnieszka Trela, 2004 r.
- Gminna ewidencja zabytków,
- Ochrona przyrody i krajobrazu w planowaniu przestrzennym – wskazania, Warszawa 1994;
- Podstawy metodyczne sporządzania strategicznych ocen oddziaływania na środowisko dla potrzeb planowania przestrzennego, Instytut Rozwoju Miast, Kraków, 2002;
- Mapa geologiczna Polski w skali 1: 200 000;
- Kondracki J. Geografia fizyczna Polski. PWN, Warszawa 1978;
- Kondracki J. Geografia regionalna Polski PWN, Warszawa 2002;
- Richling A. Ostaszewska K. Geografia fizyczna Polski PWN, Warszawa 2005;
- Gumiński R., 1948: Próba wydzielenia dzielnic rolniczo-klimatycznych w Polsce. Przegląd Meteorologiczny i Hydrograficzny;
- Szponar A. Fizjografia urbanistyczna, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2003;
- Kistowski „Metody sporządzania strategicznych ocen oddziaływania na środowisko przyrodnicze” – Problemy ocen środowiskowych Nr 2/2003 ;
- „Akty prawa międzynarodowego regulujące problematykę dostępu do informacji i ocen oddziaływania na środowisko” Ministerstwo Środowiska, mgr inż. Grażyna Hadjiraftis;
- Baza statystyczna GUS;
- Informacje dostępne na stronach internetowych, literatura i materiały własne.

4. USTALENIA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ORAZ JEGO POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI

4.1. Obszar opracowania

Gmina wiejska Pokój położona jest w północnej części województwa opolskiego, na terenie powiatu namysłowskiego. Obszar objęty opracowaniem zmiany studium obejmuje wieś Pokój w granicach mniejszych niż jej obszar administracyjny.

4.2. Zawartość i główne cele projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej

Miejscowość Pokój stanowi centrum kulturalno-gospodarcze gminy Pokój, w którym swoją siedzibę mają władze samorządowe Gminy. W strukturze osadniczej województwa opolskiego (Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego) Pokój zaliczony jest do ośrodków gminnych, przeznaczonych do obsługi elementarnych potrzeb mieszkańców w zakresie codziennych zakupów, naprawy sprzętu codziennego użytku, edukacji na poziomie podstawowym i gimnazjalnym, podstawowej opieki zdrowotnej, opieki społecznej, zaspokajania potrzeb religijnych, kulturalnych najniższego poziomu (świetlice, kluby, biblioteki), administracyjnych, sportowych, czy finansowych (realizacja opłat administracyjnych lub podatkowych).

Planując rozwój wsi Pokój należy mieć przede wszystkim na celu pogodzenie podstawowych funkcji terenu z funkcjami drugiego rzędu (uzupełniającymi). Dlatego też szczególną rolę pełnić będzie prawidłowa realizacja zasady zrównoważonego rozwoju, dzięki której możliwe będzie pogodzenie funkcji nadrzędnych z funkcjami rozwojowymi – głównie rolniczą, usługową i osiedleńczą oraz potencjalną uzdrowską. Ograniczenia dotyczące zasad ekspansji zainwestowania nie powinny mieć charakteru blokującego rozwój terenu. Z uwagi na złożoną problematykę tych zagadnień oraz jednoczesny strategiczny charakter studium, wiele rozwiązań dotyczących nowego zainwestowania będzie możliwe dopiero na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a nawet szczegółowych koncepcji zagospodarowania przestrzennego.

W związku z brakiem znaczących zmian w strukturze funkcjonalno-przestrzennej terenu, a jedynie rozwijaniem i korektą istniejących już rozwiązań można stwierdzić, że planowany rozwój wsi Pokój przebiegać będzie harmonijnie i nie powinien powodować poważnych konfliktów przestrzennych.

Funkcja osadnicza

Rozwój funkcji osadniczej, ze względu na uwarunkowania fizjograficzne, środowiskowe, kulturowe, infrastrukturalne i komunikacyjne powinien przede wszystkim skupiać się na uzupełnianiu istniejących układów zabudowy, a w dalszej kolejności ich rozbudowie w oparciu o istniejące i projektowane ciągi komunikacyjne. Kształtowanie zabudowy powinno odbywać się przy zachowaniu harmonii i właściwych proporcji pomiędzy terenami zainwestowanymi a otaczającym krajobrazem.

Funkcja usługowa

Funkcja usługowa na terenie wsi Pokój powinna się rozwijać w celu poprawy jakości życia mieszkańców wsi i gminy. Zapewniony został dostęp do usług handlu i zdrowia. Oprócz wydzielonych terenów pod usługi dopuszcza się lokalizowanie usług wśród zabudowy mieszkaniowej. Innym aspektem funkcji usługowej są tereny sportu i rekreacji, ściśle związane z funkcją rekreacyjno-turystyczną.

Ustala się lokalizowanie usług oświaty, kultury, sportu, zdrowia i opieki społecznej i innych usług publicznych na terenach mieszkaniowych, mieszkaniowo-usługowych, usługowych oraz innych zgodnie z ustaleniami studium.

Kolejnym aspektem funkcji usługowej, godnym podkreślenia, jest funkcja uzdrowiskowa. Jej lokalizacja wynika z historii miejscowości, która to w przeszłości była znaną miejscowością uzdrowiskową. Ekologiczny rozwój funkcji uzdrowiskowej powinien być nastawiony na budowę ośrodka dla kuracjuszy poszukujących spokoju i odosobnienia oraz kontaktu z naturą. Ten kierunek, zgodny z ideą ekorozwoju, zakłada unikanie degradacji walorów przyrodniczych. Teren wsi predysponowany jest do również do rozwoju aktywizacji ekoturystycznej w postaci agroturystyki i turystyki wiejskiej.

Funkcja produkcyjna

Tereny produkcyjne powinny funkcjonować w oparciu o istniejące i projektowane tereny aktywności gospodarczej, a także o tereny o dominującej funkcji terenów obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych w zakresie dopuszczalnego przeznaczenia pod produkcję rolną i przetwórstwo spożywcze. Ponadto dopuszcza się funkcjonowanie zakładów rzemieślniczych wśród istniejącej zabudowy mieszkaniowej pod warunkiem uzyskania przez inwestorów pozytywnych opinii właściwych instytucji, nie może jednak prowadzić do pogarszania warunków zamieszkiwania mieszkańców.

Funkcja rolnicza

Na wartościowych arealach rolnych (II – IV klasa bonitacyjna) produkcja rolnicza powinna być ukierunkowana na produkcję polową. Produkcja polowa na gruntach V i VI klasy jest generalnie nieopłacalna. Preferowana forma ich zagospodarowania to przeznaczenie na użytki zielone. Jako alternatywę dla gospodarstw indywidualnych proponuje się rozwój agroturystyki. Dopuszcza się również zalesianie gruntów klas bonitacyjnych IV-VI.

Funkcja leśna

Ze względu na dużą lesistość gminy funkcja gospodarki leśnej należy również do ważniejszych z drugorzędnych funkcji gminy Pokój. Stanowi ważną bazę do rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej.

Nadrzędnym celem ochrony ekosystemów leśnych jest utrzymanie i odtwarzanie ich charakteru, zbliżonego do pierwotnego oraz naturalnego, a także prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej związanej z pozyskiwaniem drewna.

Gospodarka leśna na omawianym terenie prowadzona jest w oparciu o plany urządzenia lasu, sporządzane przez ich administratorów.

Charakterystyka funkcji jednostek planistycznych wyróżnionych w projekcie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla wsi Pokój została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela 1. Charakterystyka funkcji jednostek planistycznych i elementów obsługi komunikacyjnej wydzielonych w projekcie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pokój obejmującej wieś Pokój

Symbol rysunku studium	wg	Przeznaczenie terenu
M		tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usług
UM		tereny zabudowy usługowo-mieszkaniowej
PU		tereny działalności gospodarczej i usług
U		tereny usług
RU/U		tereny działalności produkcji rolniczej w gospodarstwach rolnych i usług

ZL	tereny lasów
ZP	tereny zieleni parkowej
ZC	tereny cmentarzy
Ws	tereny wód powierzchniowych
RZ	tereny łąk i pastwisk
RZ	tereny użytków rolnych
UTL	Tereny rozwoju funkcji turystycznych, letniskowych, rekreacyjno-sportowych i usługowych
US	Tereny sportu i rekreacji
KP/U	Tereny parkingów, obsługi komunikacji i usług
TZ	Tereny zamknięte
KG, KZ, KL, KD	Tereny komunikacji: dróg głównych, zbiorczych, lokalnych i dojazdowych
E, K, EE	Tereny infrastruktury technicznej: urządzeń elektroenergetyki, oczyszczalni ścieków i linii elektroenergetycznych

Infrastruktura komunikacyjna i techniczna

Studium określa się następujące kierunki rozwoju układu komunikacyjnego wsi Pokój:

- remonty i modernizacje drogi wojewódzkiej, dróg powiatowych i gminnych celem dostosowania parametrów jezdni i nośności nawierzchni dróg do ruchu ciężkiego i pojazdów rolniczych, zwłaszcza w perspektywie dalszego rozwoju funkcji mieszkaniowych, usługowych i rekreacyjnych;
- budowa zachodniej obwodnicy wsi Pokój w ciągu drogi wojewódzkiej;
- budowa dróg wewnętrznych do obsługi poszczególnych posesji oraz dojazdów do użytków rolnych;
- monitoring natężenia hałasu emitowanego przez pojazdy.

Dopuszcza się lokalizowanie ścieżek i tras rowerowych na terenie gminy, które docelowo powinny stanowić ważny element uzupełniający drogowy układ komunikacyjny i system tras turystycznych.

Na całym obszarze wsi Pokój dopuszcza się lokalizowanie nie przewidzianych w studium urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej, w tym sieci dystrybucyjnych i przesyłowych. W szczególności dopuszcza się lokalizowanie urządzeń i obiektów stanowiących ekologiczne źródła zaopatrzenia w energię elektryczną.

W ramach zaopatrzenia w wodę ustala się modernizację sieci wodociągowej rozdzielczej we wsi Pokój oraz budowę i rozbudowę istniejących sieci na terenach istniejącego i planowanego zainwestowania na obszarze całej miejscowości.

Na terenie gminy dopuszczono budowę sieci gazowych oraz stosowanie indywidualnych zbiorników zaopatrzenia w gaz płynny.

Ustalono ogólne zasady zaopatrzenia w energię elektryczną, w tym:

- zaopatrzenie z istniejącej sieci elektroenergetycznej lub niekonwencjonalnych źródeł energii;
- rozbudowę sieci elektrycznej wraz z niezbędnymi urządzeniami technicznymi według technicznych warunków przyłączenia, uzgodnionych z administratorem sieci.

W zakresie zaopatrzenia w ciepło ustala się docelowo zaopatrzenie w ciepło w oparciu o indywidualne i grupowe instalacje zasilane gazem, energią elektryczną, innymi paliwami niskoemisyjnymi oraz poprzez niekonwencjonalne źródła energii.

Studium nie przewiduje lokalizacji elektrowni wiatrowych.

W zakresie zaopatrzenia w sieć telekomunikacyjną ustalono rozbudowę istniejących sieci i urządzeń oraz budowę nowych, w zależności od zapotrzebowania, na warunkach określonych przez administratora sieci. Dla lokalizacji inwestycji z zakresu telekomunikacji stosować należy przepisy odrębne.

Gospodarka odpadami na terenie gminy Pokój powinna być prowadzona w oparciu o ustalenia

aktualnie obowiązujących planu gospodarki odpadami lub odpowiadających zakresowi planu przepisów odrębnych.

4.3. Powiązania projektu studium z innymi dokumentami

Ustalenia projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pokój są powiązane bezpośrednio lub pośrednio z wytycznymi w zakresie ochrony środowiska dokumentów o charakterze planistyczno-strategicznym, opracowanych na szczeblach rządowych i samorządowych, dotyczących obszaru gminy Pokój, takimi jak:

- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego.
- Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego.
- Program Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego na lata 2007 – 2010 z perspektywą do roku 2014.
- Strategia Rozwoju Powiatu Namysłowskiego do roku 2015.
- Strategia Rozwoju Gminy Pokój.
- Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Namysłowskiego na lata 2010 – 2013 z perspektywą na lata 2014 – 2017.
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pokój na lata 2004-2007 z perspektywą do roku 2011.

Zadania określone w projekcie zmiany studium należy uznać za spójne z wytycznymi ujętymi w wyżej wymienionych dokumentach. Ponadto uszczegółowienie, wynikające z lokalnej skali dokumentu, doprowadziło do optymalizacji przyjętej strategii działań, szczególnie adekwatnej do potrzeb i możliwości gminy i wsi Pokój.

4.4. Określenie, analiza i ocena celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotnych z punktu widzenia projektowanych dokumentów oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowania projektowanego dokumentu z celami ochrony środowiska

➤ Dokumenty o znaczeniu międzynarodowym

Zapisy projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pokój dla obszaru wsi Pokój są zgodne z celami międzynarodowego prawa ochrony przyrody, w tym z:

- Konwencją o ochronie dzikiej fauny i flory europejskiej oraz ich siedlisk naturalnych (Konwencja Berneńska z 19 września 1979 roku);
- Konwencją o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt (Konwencja Bońska z 23 czerwca 1979 roku);
- Konwencją Waszyngtońską,
- Konwencją Ramsarską,
- Konwencją o różnorodności biologicznej z Nairobi z 22 maja 1992 roku.

Ponadto są zgodne z celami międzynarodowego prawa z zakresu ochrony środowiska, takich jak:

- Konwencją o ochronie warstwy ozonowej z 22.03.1985 r. (Konwencja Wiedeńska) i Protokół Montrealski w sprawie substancji zubożającej warstwę ozonową z 1987 r. wraz z poprawkami londyńskimi i kopenhaskimi),
- Ramową Konwencją Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z 9.05.1991 r. (Konwencja Klimatyczna z Rio) wraz z protokołem dodatkowym z Kioto (reguluje kwestie ograniczenia emisji gazów cieplarnianych).
- Konwencją w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości (Konwencja Genewska z 13 listopada 1979 roku);
- Konwencją w sprawie ochrony warstwy ozonowej (Konwencja Wiedeńska z 22 marca 1985 roku);
- Ramową Konwencją Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (UN FCCC) z 5 czerwca 1992 roku;

- Konwencją o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym (Konwencja z Espoo z 25 lutego 1991 roku);
- Konwencją EKG ONZ w sprawie społecznego dostępu do informacji, podejmowania decyzji i sądownictwa w ochronie środowiska (Konwencja z Aarhus z czerwca 1998 roku).

Poszczególne dyrektywy, międzynarodowe akty prawne zostały wdrożone do polskiego prawodawstwa i tym samym znalazły swoje odzwierciedlenie w projektowanym dokumencie.

➤ **Polityka wspólnotowa**

Podstawowym dokumentem określającym cele ochrony środowiska na szczeblu Unii Europejskiej jest VI Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego. W ramach tego programu wyznaczono 4 podstawowe obszary priorytetowe dla polityki Unii Europejskiej w dziedzinie ochrony środowiska. Są to:

- zmiany klimatu;
- przyroda i bioróżnorodność biologiczna;
- środowisko i zdrowie;
- zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i odpadami.

W Programie ustalono, że działania w zakresie wyznaczonych 4 priorytetów powinny być realizowane przy zastosowaniu następujących instrumentów ochrony środowiska:

- poprawy stosowania istniejących przepisów prawnych;
- zintegrowania problematyki ochrony środowiska z politykami w innych zakresach;
- lepszego powiązania ochrony środowiska z instrumentami gospodarki rynkowej;
- wspierania społeczeństwa w zmianie podejścia do ochrony środowiska;
- uwzględniania ochrony środowiska w gospodarce gruntami i decyzjach menadżerskich.

System prawny Unii Europejskiej w całej rozciągłości uwzględnia wyznaczone priorytety polityki Unii Europejskiej w zakresie ochrony środowiska. Największy wpływ na ochronę środowiska, funkcjonowanie podmiotów gospodarczych, samorządów będzie miała implementacja zapisów dyrektyw UE odnoszących się do:

- standardów emisji SO₂, NO_x, pyłów zawieszonych i dopuszczalnych emisji tych substancji
- przez instalacje przemysłowe, energetyczne (w tym spalarnie odpadów) oraz transport,
- zanieczyszczeń emitowanych przez silniki (samochodów, pociągów, samolotów),
- jakości wody pitnej,
- redukcji zanieczyszczeń wód powierzchniowych przez nawozy i pestycydy,
- ochrony zasobów wodnych i ekosystemów od wody zależnych,
- oczyszczania i odprowadzania ścieków,
- instalacji do przerobu lub utylizacji odpadów,
- gospodarowania odpadami przemysłowymi,
- użytkowania i składowania odpadów niebezpiecznych i toksycznych,
- opakowań i gospodarki odpadami opakowaniowymi,
- ograniczania różnych rodzajów hałasu,
- zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń oraz zarządzania ryzykiem ekologicznym,
- ochrony przyrody, w tym powstrzymania utraty różnorodności biologicznej, m. in. utworzenia europejskiej sieci obszarów Natura 2000.

Podstawy prawne do przeprowadzenia postępowania w sprawie tzw. strategicznych ocen oddziaływania na środowisko zostały precyzyjnie określone w prawodawstwie Unii Europejskiej, jak i w prawie polskim. Uwarunkowania prawne projektowanego dokumentu dotyczące celów i zasad ochrony środowiska wynikają z zapisów ustawy Prawo ochrony środowiska, ustaw pokrewnych, rozporządzeń oraz dyrektyw.

Obecnie polskie przepisy prawne pozostają w zasadniczej zgodności z postanowieniami unijnej Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 roku w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001), tzw.

Dyrektywa SEA. Polskie prawo oraz niniejsze opracowanie uwzględnia również przepisy dyrektyw dotyczących sieci obszarów NATURA 2000, tj. dyrektywy Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz. Urz. WE L 103 z 25.04.1979 z późniejszymi zmianami) tzw. **Dyrektywa Ptasia** oraz dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992, z późniejszymi zmianami) tzw. **Dyrektywa Siedliskowa**.

Zapisy projektowanego dokumentu uwzględniają cele ochrony środowiska na szczeblu Unii Europejskiej określone w VI Wspólnotowym Program Działań w zakresie Środowiska Naturalnego oraz są zgodne z następującymi dyrektywami UE:

- Dyrektywą Wodną (Dz. U. UE. L z 2000 r. Nr 327, poz. 1.) Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającą ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej,
- Dyrektywą 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim. Dyrektywa weszła w życie 26 listopada 2007 r., a jej głównym celem jest ustanowienie ram dla oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim, w celu ograniczenia negatywnych konsekwencji dla zdrowia ludzkiego, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, związanych z powodzią na terytorium Wspólnoty,
- Dyrektywą Rady 75/442/EEC z dnia 15 lipca 1975 r. w sprawie odpadów (tzw. dyrektywa ramowa), znowelizowana dyrektywą Rady 91/156/EEC, dyrektywą Rady 91/692/EEC oraz decyzją Komisji 96/350/EC. Dyrektywa nakłada na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia odzysku i usuwania odpadów w sposób niezagrażający życiu ludzkiemu i nie powodujący szkód w środowisku. Dyrektywa określiła zasadę zanieczyszczający płaci, tj. koszty utylizacji odpadów mają być ponoszone przez wytwórców odpadów.
- Dyrektywą Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 roku w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (Dz. Urz. WE L 175 z 05.07.198 z późniejszymi zmianami; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne) oraz dyrektywy Rady 97/11/WE z dnia 3 marca 1997 roku zmieniająca dyrektywę 85/337/EWG w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne;
- Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/4/WE z dnia 28 stycznia 2003 roku w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylającej dyrektywę Rady 90/313/EWG (Dz. Urz. WE L 41 z 14.02.2003; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne);
- Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003 roku przewidującej udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywę Rady 85/337/EWG i 96/61/WE (Dz. Urz. UE L 156 z 25.06.2003; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne);
- Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 roku w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001, Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne);
- Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/1/WE z dnia 15 stycznia 2008 roku dotyczącej zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli (Dz. Urz. UE L 24 z 29.01.2008).

Ponadto polskie prawodawstwo uwzględnia ustalenia:

- Dyrektywy 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 roku w sprawie odpowiedzialności za zapobieganie i naprawę szkód w środowisku (Dz. U. WE L 143/56 z 30.04.2004);
- Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/1/WE z dnia 15 stycznia 2008 roku dotyczącej zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli (Dz. Urz. UE L 24 z 29.01.2008);
- Dyrektywy Rady 75/442/EWG z dnia 15 lipca 1975 roku w sprawie odpadów (Dz. Urz. WE L 194

z 25.07.1975, L 78 z 26.03.1991 i L 377 z 23.12.1991);

- Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2002/49/WE z dnia 25 czerwca 2002 roku odnoszącej się do oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku (Dz. Urz. WE L 189 z 18.07.2002)

Wymieniono powyżej tylko niektóre z Dyrektyw obowiązujących w polskim prawodawstwie, najistotniejszych z punktu widzenia sporządzanego dokumentu.

➤ Dokumenty krajowe

Cele i działania w dokumentach krajowych dotyczących ochrony środowiska uwzględniają cele polityki Unii Europejskiej w tej dziedzinie oraz zawartych międzynarodowych konwencji. Najważniejsze dokumenty krajowe oraz zawarte w nich cele przedstawiono poniżej.

Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016

Najważniejsze cele średniookresowe (do roku 2016r.) zawarte w PEP:

- zachowanie bogatej różnorodności biologicznej polskiej przyrody na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym), wraz z umożliwieniem zrównoważonego rozwoju gospodarczego kraju, który w sposób niekonfliktowy współistnieje z różnorodnością biologiczną,
- racjonalne użytkowanie zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactwa biologicznego,
- racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych w taki sposób, aby uchronić gospodarkę narodową od deficytów wody i zabezpieczyć przed skutkami powodzi oraz zwiększenie samofinansowania gospodarki wodnej,
- rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego,
- przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogenne,
- zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, przywracając im funkcję przyrodniczą, rekreacyjną lub rolniczą,
- racjonalizacja zaopatrzenia ludności oraz sektorów gospodarczych w kopaliny i wodę z zasobów podziemnych oraz otoczenia ich ochroną przed ilościową i jakościową degradacją,
- poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia oraz skuteczny nadzór nad wszystkimi w kraju instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami awarii przemysłowych powodujących zanieczyszczenie środowiska,
- dążenie do spełnienia przez RP zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz z dwóch dyrektyw unijnych (Dyrektywy LCP i Dyrektywę CAFE),
- utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód, w tym również zachowanie i przywracanie ciągłości ekologicznej cieków,
- dokonanie wiarygodnej oceny narażenia społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i promieniowanie elektromagnetyczne oraz podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe.
- stworzenie efektywnego systemu nadzoru nad substancjami chemicznymi dopuszczonymi na rynek, zgodnego z zasadami Rozporządzenia REACH.

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Dyrektywa 91/271/EWG z 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych nałożyła na państwa członkowskie Unii Europejskiej obowiązek m.in. wyposażenia aglomeracji powyżej 2000 RLM w zbiorcze systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków oraz odprowadzania do wód ścieków komunalnych odpowiednio oczyszczonych z substancji biologicznie rozkładalnych. W celu wypełnienia tych zobowiązań w Polsce został opracowany Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK), który stanowi wykaz aglomeracji powyżej 2000 RLM oraz wykaz

niezbędnych przedsięwzięć w zakresie budowy i modernizacji urządzeń kanalizacyjnych.

Program obejmuje następujące kategorie działań inwestycyjnych: budowę i modernizację zbiorczych sieci kanalizacyjnych, budowę nowych oraz modernizację i rozbudowę istniejących oczyszczalni ścieków. W najnowszym projekcie aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych znalazło się 1606 aglomeracji. Inwestycje, które znalazły się w wykazie będą traktowane priorytetowo przez instytucje finansujące. Całkowity koszt przedsięwzięć uwzględnionych w KPOŚK w latach 2005 - 2015 szacuje się na ponad 42 mld zł. W tym czasie ma powstać ok. 37 tys. km sieci kanalizacyjnej oraz zostanie zmodernizowanych lub wybudowanych ponad 1,7 tys. szt. oczyszczalni ścieków.

Projekt zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla wsi Pokój uwzględnia zadania z zakresu budowy kanalizacji sanitarnej.

➤ Dokumenty regionalne

Najważniejszym dokumentem, z jakim powinien być spójny projekt zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pokój jest *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego*.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego przyjęty w 2010 r.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego został przyjęty uchwałą przyjęty został uchwałą nr XLVIII/505/2010 Sejmiku Województwa Opolskiego w dniu 28 września 2010r. (Dz. Urz. Woj. Opolskiego z 2010 r. nr 132, poz. 1509) .

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki przestrzennej na poziomie regionu, rozumianej jako celowe oddziaływanie władz województwa na rozmieszczenie funkcji i przestrzenne różnicowanie dynamiki rozwoju oraz określającym kierunki zagospodarowania przestrzennego w tym:

– wymagań w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i ochrony dóbr kultury, z uwzględnieniem obszarów podlegających szczególnej ochronie.

Głównym celem zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego jest *tworzenie struktury przestrzennej, która będzie pobudzała rozwój województwa, zapewniała konkurencyjność w stosunku do otoczenia zewnętrznego i eliminowała niekorzystne różnice w warunkach życia wewnątrz regionu*.

Podstawową zasadą osiągnięcia celu w procesie rozwoju przestrzennego województwa jest rozwój zrównoważony uwzględniający zarówno uwarunkowania przyrodnicze, jak i potrzeby rozwoju gospodarczego. Podstawową zasadą zagospodarowania przestrzennego województwa przyjętą w planie zagospodarowania przestrzennego *jest racjonalizacja przestrzeni i równoważenie rozwoju uwzględniające niezbędną dynamizację rozwoju, tworzenie warunków wzrostu efektywności gospodarowania i znacznej poprawy warunków życia mieszkańców*.

Głównym celem strategicznym **w zakresie ochrony i kształtowania środowiska** na obszarze województwa opolskiego jest ***kształtowanie przyrodniczych struktur przestrzennych oraz ochrona i poprawa jakości środowiska, przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego***.

Realizacja głównego celu ekologicznego prowadzona będzie w oparciu o zespół szczegółowych celów operacyjnych obejmujących:

- 1) cele ukierunkowane na zachowanie i optymalizowanie struktury przestrzennej województwa:
  - dostosowanie zagospodarowania przestrzennego województwa do naturalnych przyrodniczych predyspozycji, uwarunkowań i walorów.
  - zachowanie i ochrona różnorodności biologicznej, pomnażanie dziedzictwa i walorów przyrodniczo-krajobrazowych.

- ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska.
- 2) cele ukierunkowane na dynamizowanie jakości przestrzeni województwa i jej rozwój:
- poprawa stanu środowiska naturalnego i jakości życia mieszkańców.
  - aktywizacja gospodarcza regionu oparta na istniejących predyspozycjach, zasobach i walorach przyrodniczo-krajobrazowych oraz ich rezerwach.

Za główne zasady zagospodarowania przestrzennego w zakresie ochrony i kształtowania środowiska uznaje się:

- zachowanie spójności i integralności przestrzeni ekologicznej województwa i terenów zewnętrznych,
- ochronę i rozbudowę obszarów zasobowych o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych i użytkowych,
- wzmacnianie lub przywracanie odporności i zdolności regeneracyjnych ekosystemów wrażliwych na antropopresję,
- dostosowanie zagospodarowania terenu do naturalnych uwarunkowań przyrodniczych i środowiskowych,
- ochronę i oszczędną gospodarkę zasobami naturalnymi,
- renaturyzację i rewitalizację obszarów przekształconych,
- zapewnienie wymaganych standardów jakości środowiska i przeciwdziałania konfliktom przyrodniczo-przestrzennym,
- ochronę przestrzeni i krajobrazu, przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy na terenach otwartych, cennych dla ochrony struktury ekologicznej i fizjonomii krajobrazu,

Aktualizacja Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektyw do 2014 r.

W aktualizacji *Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska* przedstawiono priorytety wraz z głównymi kierunkami działań zmierzającymi do systematycznej poprawy jakości środowiska i racjonalnego użytkowania jego zasobów. Są to:

- 1) ochrona wód i gospodarka wodna: pomimo zauważalnej poprawy jakości wód powierzchniowych, ich stan jest wciąż niezadowalający. Ochrona wód przed zanieczyszczeniami i nadmierną eksploatacją oraz zabezpieczenie środowiska przed zagrożeniami związanymi z wodą (powódź, susza), wymagają realizacji szeregu przedsięwzięć inwestycyjnych i pozainwestycyjnych.
- 2) ochrona powierzchni ziemi przed odpadami: działania w tym zakresie ukierunkowane będą na zapobieganie powstawaniu odpadów, zwiększenie gospodarczego wykorzystania odpadów wytworzonych oraz stworzenie systemowych rozwiązań w zakresie zagospodarowania odpadów. Rozwiązanie tego problemu wymaga wsparcia ze strony samorządu województwa, ponieważ na szczeblu lokalnym możliwości wprowadzenia systemowych rozwiązań są minimalne. Zgodnie z "Planem Gospodarki Odpadami województwa opolskiego" głównymi celami do 2014 roku są: minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów, wprowadzenie systemowej gospodarki odpadami komunalnymi, zapewniającej osiągnięcie ustalonych dla województwa limitów i poziomów odzysku, utworzenie 4 Regionów Gospodarki Odpadami Komunalnymi, w których będą funkcjonowały Zakłady Zagospodarowania Odpadów, wprowadzenie nowoczesnego systemu odzysku i unieszkodliwiania odpadów powstających w sektorze gospodarczym, pełne zagospodarowanie wytworzonych odpadów (uszczelnienie systemu).
- 3) ochrona powietrza przed zanieczyszczeniami i środowiska człowieka przed hałasem: priorytet ten wymaga przede wszystkim kontynuacji działań realizowanych dotychczas dla poprawy jakości powietrza, zwłaszcza intensyfikacji działań ukierunkowanych na proekologiczne rozwiązania systemu transportu.

- 4) ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody: priorytet ten dotyczy przede wszystkim nowego podejścia do ochrony przyrody, uwzględniającego europejskie wymogi w tym zakresie. Istotnymi zagadnieniami jest również ochrona i zrównoważony rozwój lasów. Główne kierunki to:
  - a. wdrożenie systemu NATURA 2000,
  - b. optymalizacja sieci obszarów chronionych, zapewniająca spójność ekologiczną województwa oraz ochronę różnorodności biologicznej, w tym pobudzenie aktywności samorządów,
  - c. realizacja programu rolno-środowiskowego,
  - d. realizacja wojewódzkiego programu zwiększania lesistości, w tym zalesianie gruntów nieprzydatnych do produkcji rolniczej lub zdegradowanych.
- 5) ochrona powierzchni ziemi i środowiska glebowego: priorytet dotyczy przede wszystkim działań rekultywacyjnych i rewitalizacyjnych na obszarach zdegradowanych wskutek eksploatacji surowców mineralnych oraz ochrony gleb.

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego

Strategia rozwoju województwa opolskiego została przyjęta przez Sejmik Województwa Opolskiego 11 października 2005 roku uchwałą nr XXXIX/350/2005. Strategia jest najważniejszym elementem strategicznego programowania rozwoju regionu opolskiego w latach 2000-2015 i zakłada:

- wspieranie gospodarki odpadami i ściekami jako wymagań współczesnego świata i interes gospodarki regionu,
- aktywizację gospodarczą regionu z uwzględnieniem ochrony istniejącego potencjału przyrodniczego, poszanowanie walorów i bioróżnorodności przestrzeni województwa opolskiego.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2007-2012

Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2007 - 2012 określa priorytetowe działania w ramach, których jest możliwość realizowania projektów dofinansowanych ze środków Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej. W strukturze Programu znaczące miejsce zajmuje problematyka związana z ochroną środowiska. Jeden z siedmiu celów strategicznych, jakim jest poprawa stanu środowiska naturalnego i ochrona przyrody, w tym zwiększenie stopnia segregacji oraz ponownego wykorzystania odpadów, likwidację dzikich składowisk odpadów, działania zmierzające do wykorzystania odnawialnych źródeł odnawialnych, w tym biomasy. Uznano ponadto, że przyjęte cele są zbieżne z najważniejszymi dokumentami regionalnymi, a w szczególności z Programem Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego.

➤ **Analiza zgodności zapisów Studium z celami ochrony środowiska dokumentów wyższego rzędu**

Jednym z najważniejszych celów ochrony środowiska na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym jest walka z postępującym ocieplaniem klimatu ziemi, czyli z tzw. efektem cieplarnianym. Za efekt ten odpowiadają emitowane do atmosfery gazy cieplarniane, przede wszystkim dwutlenek węgla, dlatego ograniczenie jego emisji jest podstawowym działaniem realizującym wyżej wymieniony cel. Jedną z dróg jego realizacji jest zastępowanie tradycyjnych źródeł energii (będących głównym źródłem emisji dwutlenku węgla) źródłami odnawialnymi, do których zaliczają się: promieniowanie słoneczne, ruchy mas powietrza (wiatr), ruchy wód w rzekach, fale i pływy morskie, energia geotermalna. W gminie Pokój, ze względu na ukształtowanie terenu oraz wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe jej obszaru, nie ma warunków do znaczącego rozwoju energetyki opartej na źródłach odnawialnych.

Ważnym celem ochrony środowiska na szczeblu wspólnotowym jest zachowanie zagrożonych lub bardzo rzadkich gatunków roślin, zwierząt czy charakterystycznych siedlisk przyrodniczych,

mających znaczenie dla ochrony wartości przyrodniczych Europy. Cel ten realizowany jest m.in. poprzez wyznaczenie obszarów Natura2000. Na obszarze gminy Pokój obszary takowe nie są wyznaczone.

Podstawowym dokumentem określającym cele ochrony środowiska na szczeblu krajowym jest Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016. Najważniejsze zadania polityki ekologicznej państwa na lata 2009–2012 to:

- poprawa jakości środowiska,
- realizacja zasady zrównoważonego rozwoju,
- powstrzymanie niekorzystnych zmian klimatu,
- ochrona zasobów naturalnych, w tym różnorodności biologicznej.

Ustalenia studium generalnie realizują ww. zadania. Poprawie jakości środowiska służą przede wszystkim kierunki rozwoju infrastruktury technicznej, w tym kontynuacja budowy sieci kanalizacji

- sanitarnej oraz docelowo gazyfikacja gminy. Realizacji pozostałych zadań służą przede wszystkim: uwzględnienie ochrony wszystkich istniejących na terenie gminy form ochrony przyrody oraz zaplanowanie nowych,
- zaplanowanie powiększenia powierzchni leśnych.

Ochrona środowiska przyrodniczego na szczeblu regionalnym realizowana jest m. in. poprzez uwzględnienie ochrony zapisanych dla obszarów Parków Krajobrazowych, ochronę obszarów o wysokich walorach krajobrazowych i kulturowych, dostosowanie zagospodarowania terenu do naturalnych uwarunkowań przyrodniczych i środowiskowych oraz ochronę przestrzeni i krajobrazu, przeciwdziałanie rozpraszanie zabudowy na terenach otwartych.

Innym dokumentem określającym cele ochrony środowiska na szczeblu regionalnym jest Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2007-2010 z perspektywą do 2014. W dokumencie tym określone zostały priorytety wraz z głównymi kierunkami działań zmierzających do systematycznej poprawy jakości wód i racjonalnego użytkowania zasobów przyrody. Najistotniejsze, z punktu widzenia oceny omawianego dokumentu są następujące kierunki działań:

- w zakresie ochrony wód i gospodarki wodnej
  - o kształtowanie i racjonalne wykorzystanie zasobów wodnych,
  - o gospodarka ściekowa, w tym realizacja programu budowy, rozbudowy, modernizacji systemów kanalizacyjnych,
- w zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego użytkowania zasobów przyrody:
  - o ochrona Stobrowskiego Parku Krajobrazowego,
  - o ochrona różnorodności biologicznej,
  - o realizacja wojewódzkiego programu zwiększania lesistości, w tym zalesianie gruntów nieprzydatnych do produkcji rolniczej lub zdegradowanych.
- w zakresie ochrony powierzchni ziemi i środowiska glebowego
  - o zalesianie gruntów rolniczo nieprzydatnych do produkcji rolnej lub zdegradowanych.

Mając na uwadze zapisy projektu Studium w kontekście wyżej przedstawionych zapisów dokumentów strategicznych, stwierdza się zgodność ich zapisów i integralność z celami i kierunkami innych strategii.

Założone w projekcie zmiany Studium kierunki działań i projektowane zagospodarowanie terenów są zgodne z celami ustalonymi ww. dokumentach strategicznych, w tym w polityce ekologicznej państwa. Projektowane zagospodarowanie terenu i kierunki rozwoju gminy przedstawione w Studium zostało w większości dostosowane do lokalnych uwarunkowań, w tym przede wszystkim położeniu większości gminy i całości obszaru opracowania w obszarze Stobrowskiego Parku Krajobrazowego.

5. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

5.1. Uwarunkowania fizjograficzne

5.1.1. Klimat

Klimat gminy podobnie jak całej Polski jest przejściowy, kontynentalno-morski, kształtowany na przemian przez masy powietrza napływające z Oceanu Atlantyckiego lub wschodniej Europy i Azji. W skali kraju według W. Okołowicza i D. Martyn (1979) gmina Pokój wchodzi w skład regionu klimatycznego śląsko – wielkopolskiego. Natomiast według A. Wosia (1999) gmina położona jest na pograniczu regionów dolnośląskiego środkowego i dolnośląskiego południowego. Niezależnie od podziałów rejon gminy należy do najcieplejszych w Polsce i charakteryzuje się: przewagą wpływów oceanicznych, mniejszymi od przeciętnych amplitudami temperatur, wczesną wiosną, długim ciepłym latem, łagodną i krótką zimą oraz malejącymi opadami w kierunku centrum kraju.

Reprezentatywne dla gminy Pokój będą dane charakteryzujące klimatyczny region dolnośląski jako całość. Według pomiarów średnia temperatura roczna z wielolecia 1951 – 1980 wynosi około 8,2 °C; stycznia (-1,9 °C), a lipca 17,8 °C. W skali roku średnia liczba dni przymrozkowych, to jest takich, w których temperatura powietrza może wynieść 0 °C wynosi 86, dni mroźnych z ujemną temperaturą powietrza w ciągu całej doby jest 29, zaś dni ciepłych z temperaturą minimalną powyżej 0 °C jest 250. Izoamplitudy roczne kształtują się na poziomie 19 – 20 °C.

Okres kiedy średnia temperatura dobową kształtuje się w granicach od 5 °C wzwyż trwa tutaj przez około 226 dni, w tym powyżej 15 °C przez 93 dni, natomiast okres ze średnią temperaturą dobową poniżej 5 °C trwa 155 dni, w tym poniżej 0 °C przez 64 dni w roku.

Suma rocznego opadu wynosi 600 – 700 mm, w tym półrocza chłodnego (listopad – kwiecień) około 200 – 250 mm. Opady półrocza ciepłego (maj – październik) osiągają 400 – 450 mm. Pierwszy śnieg pojawia się około połowy listopada, a ostatni na przełomie marca i kwietnia. Pokrywa śnieżna utrzymuje się średnio przez 45 – 65 dni. Jej grubość waha się w przedziale 15 – 20 cm. Okres występowania pokrywy śnieżnej przerywany jest częstymi odwilżami. W tym czasie opad zimowy stanowi deszcz.

Na podstawie dostępnych danych średnia liczba dni pogodnych (zachmurzenie ≤ 20 %) w roku wynosi 41, a pochmurnych (zachmurzenie ≥ 80 %) 118 i jest jedną z najmniejszych w Polsce. Mgła pojawia się średnio przez około 50 dni w roku, zaś mgła całodzienna przez około 3 do 5 dni w roku. Ustonecznienie przekracza w roku 1400 godzin. Dni z burzą jest przeciętnie około 20 w roku.

Najczęstsze wiatry wieją z sektorów: północnego, zachodniego i południowego. Stanowią około 70 % częstości wiatru. Ich średnia prędkość oscyluje w granicach 3,3 m/s. Średnia roczna liczba dni w okresie 1951 – 1985 (T. Niedźwiedź, J. Paszyński, D. Czekierda, 1994) z wiatrem bardzo silnym (prędkość powyżej 15 m/s) wynosi 2, z wiatrem silnym (prędkość od 10 do 15 m/s) wynosi około 20 – 30, zaś średnia roczna częstość występowania ciszy i słabego wiatru (prędkość poniżej 2m/s) wynosi około 60 % dni w roku.

Okres wegetacyjny jest jednym z najdłuższych w Polsce i trwa średnio przez około 226 dni. Początek robót polnych przypada na drugą dekadę marca. Reasumując, warunki klimatyczne panujące na terenie gminy są bardzo korzystne, sprzyjają rozwojowi rolnictwa oraz pozwalają na osiągnięcie wysokiego komfortu osiedlania.

5.1.2. Budowa geologiczna

Obszar gminy leży w zasięgu dużych jednostek strukturalnych – Monokliny Przedsudeckiej i częściowo zachodzącej na nią Depresji Śląsko-Opolskiej. **Trzeciorzęd** reprezentują utwory triasu i kredy. Utwory te powstały podczas regresji morza i reprezentowane są przez łupki, iłowce, mułowce, piaskowce, wapienie, dolomity przewarstwione gipsem i węglem. Miąższość tych utworów dochodzi do 1000 m, zapadają one pod niewielkimi kątami ku północy i północnemu

wschodowi gminy. **Czwartorzęd** tworzą plejstoceńskie gliny, piaski oraz pyły, piaszczyste. Osady te należą do zlodowaceń środkowopolskiego i południowopolskiego. Utwory trzeciorzędowe i czwartorzędowe mają szerokie rozprzestrzenienie, lecz nie stanowią ciągłej pokrywy i wschodnia część gminy jest praktycznie pozbawiona utworów trzeciorzędu. Współczesna budowa powierzchniowych utworów geologicznych obszaru gminy związana jest ściśle z glacialnymi peryglacialnymi, fluwialnymi i eolicznymi procesami zachodzącymi w plejstocenie i procesami akumulacyjno-erozyjnymi zachodzącymi w holocenie.

Najstarszymi utworami powierzchniowymi są margle, wapienie margliste i piaskowce górnej kredy /turonu/. Są one najdalej na północny-zachód wysuniętymi wychodniami tych skał w woj. opolskim oddalone od ich zwartego występowania ok. 25 km /Opola/. Utwory te występują na powierzchni na małych obszarach.

Trzeciorzęd w utworach powierzchniowych reprezentowany jest przez wychodnie iłów, mułków, piasków, miejscami węgla brunatnych /serii poznańskiej/ miocenu - zlokalizowane na zachód od Pokoju. Czwartorzęd w utworach powierzchniowych reprezentowany jest przez utwory plejstoceńskie i utwory holocenijskie.

Plejstocen - piaski, żwiry, mułki wodnolodowcowe oraz gliny zwałowe zlodowacenia środkowopolskiego występują na północ od Zawieści. Gлина zwałowa w okolicach Pokoju i Dąbrówki Dolnej. Piaski i żwiry zlodowacenia środkowo-polskiego - w dolinach rzek Budkowiczanki i Bogacicy. Piaski i żwiry rzeczne - wyścielają zwartym zasięgiem obrzeża wszystkich dolin rzecznych. Okres przejściowy pomiędzy plejstoceniem a holoceniem to procesy eoliczne w postaci wydm wykształconych na terenie pomiędzy dolinami prawostronnych dopływów Stobrawy, Bogacicy, Budkowiczanki, Brynicy. Najmłodszy utwór geologiczny to osady holocenijskie - mady rzeczne tarasów zalewowych oraz mułki, piaski i żwiry rzeczne.

Korzystne dla budownictwa warunki geotechniczne na obszarze wsi panują w strefie występowania gruntów plejstoceńskich pochodzenia morenowego i wodnolodowcowego. Do tego rodzaju gruntów zaliczyć należy morenowe gliny zwałowe, w większości przemyte oraz wodnolodowcowe osady piaszczysto-żwirowe. Mają one duże rozprzestrzenienie zwłaszcza w niezalesionej części obszaru wsi. Niekorzystne parametry geotechniczne mają grunty wieku holocenijskiego występujące w wąskim pasie wokół koryt rzecznych i w obrębie starorzeczy i podmokłych łąk. Są to namuły piaszczysto-ilaste z domieszką frakcji organicznej. Obecność w gruntach młodych namułów organicznych wyklucza możliwość realizacji projektowanej zabudowy w zasięgu występowania tych gruntów. Nie zaleca się również realizacji projektowanej zabudowy w obrębie powstałych na przełomie plejstocenu i holocenu wydm eolicznych.

5.1.3. Złóża kopalin

Na obszarze wsi Pokój nie występują udokumentowane złoża surowców mineralnych bądź ustanowionych terenów górniczych.

5.1.4. Rzeźba terenu

¹Obszar opracowania położony jest w obrębie Równiny Opolskiej wyróżniającej się najniższymi w województwie wartościami wysokości bezwzględnych i najmniejszym zróżnicowaniem hipsometrycznym.

Przeważa tutaj typowy krajobraz nizinny i równinny. Genezę tego krajobrazu wiązać należy z denudacyjnym zrównaniem miększych, plejstoceńskich pokryw zbudowanych z osadów piaszczysto-żwirowych pochodzenia wodnolodowcowego. Powyższe wypłaszczenie ma charakter tzw. **równiny fluwioglacjalnej**. Jest to obszar prawie płaski, ze spadkami zawartymi w przedziale 0-2 %, z lekkim nachyleniem generalnie w kierunku zachodnim, ku środkowemu odcinkowi doliny rzeki Stobrawy. Wysokość bezwzględna terenu w obrębie równiny fluwioglacjalnej mieści się w przedziale 150 -162 mnpm., a tym samym deniwelacje terenu nie przekraczają 12 m. Najwyższe wysokości

¹ „Ekofizjografia dla wsi Pokój”

bezwzględne w wielkości 160 - 162 m n.p.m. zaznaczają się w północno - wschodniej części równiny, skąd teren nieznacznie opada uzyskując 150 - 155 m n.p.m. w swojej części zachodniej i południowej. Zgodnie z tym kierunkiem nachylenia terenu usytuowane są biegi dolin rzecznych.

Płaski obszar równiny fluwioglacjalnej przecinają liczne doliny rzeczne: Smolnicy i bogatej sieci jej dopływów. Są to młode formy dolinne, datowane na holocen. W swoich przekrojach podłużnym i poprzecznym nie wyróżniają się dużym zróżnicowaniem wysokościowym. To płytkie formy morfologiczne; zagłębione zaledwie na 1-3 m, lub będące dopiero w początkowej fazie erozyjnego modelowania formy dolinnej.

Kontrastem w stosunku do tak płaskiego, niekiedy monotonnego ukształtowania pozostają ciągi pagórkowatych wałów wydm eolicznych, powstałych na przełomie plejstoceńskiego zlodowacenia północnopolskiego a holocenu. Liczne zgrupowania wydm eolicznych wyrastają ponad równinę fluwioglacjalną w południowo-wschodniej części obszaru opracowania i zalegają tu na wyniesieniach niezdenudowanej pokrywy moreny dennej zlodowacenia środkowopolskiego. Występują one w rejonie Winnej Góry, stawów Matylda i August oraz na północny-wschód od tych stawów. Są ukierunkowane prawie równoleżnikowo na osi NW- SE. Wysokość względna tych młodych, ostro rysujących się w krajobrazie form eolicznych dochodzi do 7 - 10 m, zaś ich kulminacje osiągają 163 - 170 m n.p.m. Wyższe wydmy wyniesione do 173 m n.p.m. obserwuje się w północno-wschodniej części wsi Pokój; poza granicami opracowania. Wszystkie wydmy eoliczne są zalesione, co stabilizuje i utrwala ich pierwotną formę morfologiczną. Wydmy w formie bezleśnej, mogłyby być zagrożone ruchami masowymi ziemi w postaci spełzania lub osuwania się gruntu.

5.1.5. Czynne procesy geomorfologiczne

Na terenie gminy i wsi Pokój do czynnych procesów geomorfologicznych należą przede wszystkim: działalność transportowa rzek, działalność akumulacyjna rzek, akumulacja pokryw torfowych, działalność denudacyjna rzek – erozja rzeczna: erozja wgłębna i erozja denna, denudacja stromych stoków użytkowanych ornice na drodze erozji wodnej, erozja wietrzna: zwłaszcza mechaniczna i mrozowa.

Wyszczególnione powyżej procesy geologiczne nie stanowią większych przeszkód w zabudowie terenu, jednakże w planach zagospodarowania przestrzennego powinno wprowadzać się zakazy zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej na terenach cyklicznie zalewanych przez wody powodziowe. Zakazane powinno być także usuwanie roślinności drzewiastej i krzewiastej, nakazane natomiast stosowanie pasów takiej zieleni. Dotyczy to w szczególności obszarów najsilniej urzeźbionych oraz wielkoprzestrzennych gruntów ornych.

5.1.6. Wody podziemne

Według danych zawartych w *Opracowaniu ekofizjograficznym do Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego* na terenie wsi Pokój nie występują Główne Zbiorniki Wód Podziemnych. Jedynie na zachód od wsi Pokój znajduje się Główny Zbiornik Wód Podziemnych Nr 323 "**Subzbiornik rzeki Stobrawa**". Jest to zbiornik porowy, o łącznej powierzchni 180 km², obszar najwyższej ochrony ONO, w którym wody podziemne gromadzą się w osadach triasowych. Szacunkowe zasoby dyspozycyjne zbiornika wynoszą 27.000 m³/dobę, średnia głębokość ujęć 80 m ppt.

²W położonej na północny-zachód od Pokoju wsi Zieleniec następuje pobór wody podziemnej dwoma studniami głębinowymi. Ich łączna wydajność wynosi 46 m³/godzinę. Poprzez zakład uzdatniania wody, pompowni i wodociągu przesyłowego woda ta transportowana jest do Krogulca i Pokoju. Dla ujęcia wody "Zieleniec" jest ustanowiony teren ochrony pośredniej. Jego granica nie sięga granic wsi Pokój.

Płytsze poziomy wód podziemnych występują w warstwach osadów czwartorzędowych:

---

² „Ekofizjografia dla wsi Pokój”

plejstocenijskich i holocenijskich. Wody tego poziomu gromadzą się głównie w plejstocenijskich, czwartorzędowych osadach piaszczysto-żwirowych a ich zasoby są uzupełniane od powierzchni terenu poprzez opady deszczu i roztopy pokrywy śnieżnej. Plejstocenijska warstwa wodonośna nie posiada w stropie izolacji osadami nieprzepuszczalnymi. W tej sytuacji do wód tego poziomu łatwo przenikają zanieczyszczenia powierzchniowe: urbanizacyjne i ze źródeł rolniczych. Swobodne zwierciadło wód podziemnych w osadach plejstocenijskich występuje na zróżnicowanej głębokości 0 - 20 m w ścisłym uzależnieniu od warunków pogodowych. Małe zasoby wód podziemnych mogą występować w warstwie morenowych glin zwałowych. Nie tworzą one wyrównanego poziomu, lecz ograniczają swój zasięg do piaszczystych soczew i przewarstwień obecnych w warstwie gliniastej. Przypowierzchniowe wody podziemne gromadzą się w holocenijskich namulach piaszczysto-gliniastych, sedymentowanych przez wody powierzchniowe w dnach dolin rzecznych. Mają one bezpośrednie połączenie z wodą płynącą w korytach i głębokość ich zalegania jest ściśle uzależniona od poziomu wody płynącej w rzece. Zalegają one na niewielkich głębokościach rzędu 0 - 1 m ppt. Natomiast w okresie wzmożonych opadów wody z deszczu lub nagłych roztopów pokrywy śnieżnej stagnują również na powierzchni terenu, tworząc lokalne podmokłości.

5.1.7. Wody powierzchniowe

³Obszar opracowania znajduje się w **Regionie Środkowej Odry, w dorzeczu Odry zlewiska Bałtyku**. Przynależą do **zlewni rzeki Stobrawa**, prawobrzeżnego dopływu Odry. Obszar Gminy Pokój oprócz Stobrawy odwadniają jej lewobrzeżne dopływy: Bogacica, Smolnica, Budkowiczanka, Wilczy Potok i Promna, a także gęsta sieć ich w większości bezimiennych dopływów. Uzupełnieniem tak gęstej sieci hydrograficznej jest ponadto: sieć powierzchniowych rowów odwadniających, liczne stawy poprzecinane groblami, małe zbiorniki wodne, starorzecza i inne niecki bezodpływowe i tereny podmokłe. Sieć rzeczna ma tu charakter typowo nizinny o niwalno-fluwialnym systemie zasilania. Gęstość sieci hydrograficznej (ca 1,25-1,50 km wody płynącej na km²) wyróżnia gminę na tle całego województwa. Niskie działy wodne sprzyjają powstawaniu zjawiska bifurkacji; odcinki cieków powierzchniowych dzielą się na odrębne ramiona, które odprowadzają wody do sąsiadujących cieków.

Obszar opracowania odwadnia głównie rzeka Smolnica, lewobrzeżny dopływ Stobrawy. Sama Smolnica o uregulowanym korycie, wraz z biegiem nurtu zasilana jest małymi, bezimiennymi dopływami zarówno lewobrzeżnymi jak i prawobrzeżnymi, wzbogaconymi dodatkowo siecią rowów melioracyjnych. W dolinie Smolnicy powstało w przeszłości szereg stawów; w części zachodniej wsi: Staw Fryderyka i Staw Zofii, zaś w części wschodniej stawy: Heleny, Matyldy, Olgi, Anny, Pauliny, Augusta i Zimochów Mały i inne bez nazwy. Całkiem zarośnięty już staw jest usytuowany na północny zachód od oczyszczalni ścieków, zaś nowo utworzony staw hodowlany znajduje się we wschodniej części obszaru wsi. Lustro wody w stawach jest niekiedy poprzedzielana wybudowanymi groblami a same stawy połączone ze sobą siecią sztucznych kanałów. Te dawne obiekty hydrotechniczne są usytuowane w kompleksach leśnych. Część z tych stawów powoli ulega eutrofizacji, część zaś zostało poddanych renowacji i służą jako stawy hodowlane i rekreacyjne. Obszar opracowania nie był objęty powodzią z 1997 r., mimo tego podtopieniu uległa m.in. oczyszczalnia ścieków i część sieci kanalizacyjnej wsi.

5.1.8. Gleby

Na przeważającej części obszaru wsi występują autogeniczne gleby piaszkowe, zakwalifikowane w rzędzie gleb bielicoziemnych w tym gleb rdzawych i gleb bielicowych. Są one wykształcone na podłożu wodnolodowcowych osadów piaszczysto-żwirowych. W większości ich zasięgu rozprzestrzeniają się kompleksy leśne. Gleby te nie należą do urodzajnych. Lokalnie, w małym zasięgu występują gleby semihydrogeniczne: gleby glejowe, gruntowo-glejowe oraz zdegradowane czarne ziemie. Ograniczają one swój zasięg do lokalnych obniżen terenowych

³ „Ekofizjografia dla wsi Pokój”

oraz podmokłych łąk w północno-wschodniej części obszaru wsi. Napływowe mady rzeczne ciągną się wąskim pasem wzdłuż cieków powierzchniowych.

Według danych zawartych w dotychczasowym "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Pokój" rolnicza przestrzeń produkcyjna wsi Pokój charakteryzuje się następującą oceną punktową i wskaźnikami bonitacji:

- bonitacja 27,5 pkt,
- przydatność rolnicza 43,8 pkt,
- wskaźnik bonitacji jakości gleb 35,6,
- wskaźnik bonitacji rzeźby terenu 4,6,
- wskaźnik bonitacji warunków wodnych 3,6,
- ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej 58,4.

Natomiast przydatność rolniczą gleb użytków rolnych wsi oceniono następująco w "Inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gminy: Lubsza, Popielów, Pokój i Murów":

- grunty orne: kompleks żytni dobry: 139,0 ha - 49,8 %
- kompleks żytni słaby: 113,0 ha - 43,6 %
- kompleks żytni bardzo słaby: 4,0 ha -1,6 %
- kompleks zbożowo-pastewny mocny: 3,0 ha -1,2 %
- kompleks zbożowo - pastewny słaby: 10,0 ha - 3,8 %
- użytki zielone: średnie: 162,0 ha- 98,7 %, słabe: bardzo słabe: 2,0 ha -1,3 %.

Całość gleb jest mało urodzajna i daje małe możliwości produkcyjne dla rolnictwa uprawowego.

W klasyfikacji bonitacyjnej użytki rolne wsi reprezentują głównie V i VI klasę bonitacyjną i nie są objęte ochroną prawną.

łącznie w granicach wsi znajduje się 380 ha użytków rolnych, w tym grunty orne zajmują 282 ha, użytki zielone 97 ha a sady zaledwie 1 ha.

5.1.9. Siedliska przyrodnicze

⁴Dominującą rolę w granicach opracowania pełnią **siedliska leśne**. Wielkoprzestrzenne kompleksy leśne obejmują swoim zasięgiem, południowo - zachodnią, południową i wschodnią część obszaru opracowania. Stanowią one część rozległego kompleksu Lasów Stobrawsko-Turawskich i poza granicami opracowania ciągną się nieprzerwanie dalej. W Gminie Pokój lasy zajmują 53,5 % jej powierzchni, w ten sposób zalicza się ona do najbardziej zalesionych gmin w województwie. We wsi Pokój wskaźnik zalesienia wzrasta do ca 80 %. Z uwagi na żyzność i wilgotność siedliska lasy reprezentują siedliska: boru świeżego i wilgotnego, lasu wilgotnego i świeżego a w obrębie dolin rzecznych siedliska olsu jesionowego i olsu. Są to w przewadze lasy wodochronne. W składzie gatunkowym drzewostanu dominuje sosna, duży udział ma także świerk a niekiedy i dąb. Lasy z wyraźną supremacją sosny są najczęściej sztucznie nasadzonymi monokulturami sosnowymi. 2 pozostałych gatunków drzew wymienić należy: brzozę, olszę, buk, jodłę, grab i modrzew. Neofitem jest daglezwia. Drzewostan liściasty przeważa na siedliskach wilgotnych i bagiennych. Drzewostany wiekowo są zróżnicowane, oprócz drzew młodych spotyka się drzewa okazałych rozmiarów, szczególnie dęby.

Analizując kompleksy leśne w aspekcie określonych prawnie naturalnych siedlisk przyrodniczych należy w ich obrębie wyodrębnić:

- **grądy subkontynentalne** Tilio-Carpinetum,
- **suboceaniczny bór sosnowy** Leucobryo Pinetum,
- **wilgotny bór trzęślicowy** Malinio - Picetum,
- **kontynentalny bór bagienny** Vaccinio uliginosi - Pinetum,
- **łąg jesionowe - olszowy** Circaeo - Ainetum.

Siedliska zaroślowe reprezentuje zespół Pruno - Crataegetum obecny na skraju lasu, na miedzach i obrzeżach dróg polnych.

---

⁴ „Ekofizjografia dla wsi Pokój”

Siedliska wodne są obecne wokół stawów i cieków powierzchniowych. Mają one dużą wartość przyrodniczą, gdyż grupują różnorodne gatunki roślin chronionych i rzadkich.

Siedliska szuwarowe występują wokół stawów oraz w obrębie podlegających eutrofizacji zbiorników wodnych. Wyróżnić tu należy:

- **zespół trzciny pospolitej** Phragmitetum australis,
- **zespół pałki szerokolistnej** Typhetum latifoliae,
- **zespół manny mielec** Glycerietum maximae,
- **zespół wysokich turzyc** Magnocaricion,
- **mokra łąka turzycowa** Caricetum gracilis,
- **szuwar turzycy błotnej** Caricetum acutiformis.

Siedliska terofitów obserwować można na brzegach cieków powierzchniowych, starorzeczy i stawów. Do nich zaliczyć należy zbiorowiska Polygono - Bidentetum i Izoeto Nanojuncetea, rosnące w rejonie stawów w Winnej Górze.

Siedliska łąkowe są to siedliska współtworzone przy udziale człowieka, a mianowicie:

- **łąki świeże** Arrhenatheretalia,
- **łąki wilgotne** Molinion.

Utworzone w przeszłości przez człowieka są obecnie zabytkowe parki. W ich drzewostanie dominuje dąb, buk, świerk, uwidacznia się dominanta sosny, grabu, olszy i daglezi.

Najmniej wartościowym przyrodniczo jest zbiorowisko roślin segetalnych, synantropijnych i ruderalnych występujące w obrębie arealów rolnych, zrębów, okrajków i terenów wydeptywanych. Rośliny te są pospolicie uważane za chwasty.

Szczegółową charakterystykę botaniczną powyższych siedlisk przyrodniczych zawarto w "Inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gmin Lubsza, Popielów, Pokój i Murów".

5.1.10. Świat roślinny

W dotychczasowym "studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Pokój" oraz „Ekofizjografii dla wsi Pokój” wymienia się m. in. następujące gatunki roślin chronionych i rzadkich:

- **długosz królewski** Osmunda regalis,
- **widłak jałowcowaty** Lycopodium annotinum,
- **widlicz spłaszczony** Diphasiastrum complanatum,
- **orlik pospolity** Aquilegia vulgaris,
- **grzybień biały** Nymphaea alba,
- **grzybień północny** Nymphaea candida,
- **grąźel żółty** Nuphar lutea,
- **wawrzynek wilczczyko** Daphne mezereum,
- **kotewka orzech wodny** Trapa natans,
- **bluszcz pospolity** Hedera helix,
- **naparstnica zwyczajna** Digitalis purpurea,
- **kukułka szerokolistna** Dactylorhiza majalis,
- **kruszczyk szerokolistny** Epipactis helleborine,
- **paprotka zwyczajna** Polypodium **vulgare**,
- **kopytnik pospolity** Asarum europaeum,
- **bagno zwyczajne** Ledum palustre,
- **przytulią wonna** Galium odoratum,
- **kalina koralowa** Viburnum opulus,
- **konwalia majowa** Convallaria majalis,
- **nadwodnik naprzeciwlistny** Elatine hydropiper,
- **nadwodnik trójpręcikowy** Elatine triandra,
- **okreźnica bagienna** Hottonia palustris,

- **namulnik brzegowy** *Limoseila aguatica*,
- **lindemia mułowa** *Lindernia procumbens*,
- **rdestnica stępiąca** *Potamogeton abtusifolius*,
- **sitowiec nadmorski** *Bulboschoenus maritimus*,
- **ponikło jajowate** *Eleocharis*,
- **turzyca ciborowata** *Carex bohemica*,
- **turzyca nibyciborowata** *Carex pseudocyperus*,

W "Czerwonej księdze roślin województwa opolskiego, rośliny naczyniowe, wymarłe, zagrożone i rzadkie" temu obszarowi przypisuje się występowanie również innych następujących gatunków cennych roślin:

- **buławik czerwony** - *Cephalanthera rubra* - gatunek krytycznie zagrożony - ochrona ścisła,
- **goździeniec okółkowy** - *Illecebrum verticillatum* - prawdopodobnie wymarły,
- **kąkol polny** - *Agrostemma githago* - gatunek mniejszego ryzyka,
- **mącznica lekarska** - *Arctostaphylos uva-ursi* - krytycznie zagrożony,
- **nadwodnik sześciopręcikowy** - *Elatine hexandra* - narażony na wyginięcie,
- **plywacz pośredni** - *Utricularia intermedia* - gatunek wymierający - ochrona ścisła,
- **podrzeń żebrowiec** - *Blechnum spicant* - gatunek wymierający - ochrona ścisła,
- **pomocnik baldaszkowy** - *Chimaphila umbellata* - bliskie zagrożenie,
- **rosiczka długolistna** - *Drosera anglica* - krytycznie zagrożony - ochrona ścisła,
- **rosiczka okrągłolistna** - *Drosera rotundifolia* - niskiego ryzyka - ochrona ścisła,
- **rześl wielkoowocowa** - *Callitriche stagnalis* - brak danych,
- **salwinia pływająca** - *Saivinia natans* - narażony na wymarcie,
- **widiic cyprysowy** - *Diphasiastrum tristachyum* - gatunek wymarły.

W czasie prac terenowych do „Ekofizjografii dla wsi Pokój”, w granicach obszaru opracowania stwierdzony występowanie m.in. następujących gatunków drzew, krzewów, roślin zielnych i bylin:

- **wiąz pospolity** - *Ulmus minor*,
- **świerk pospolity** - *Picea alba*,
- **jodła pospolita** - *Abies alba*,
- **topola biała** - *Populus alba*,
- **sosna pospolita** - *Pinus sylvestris*,
- **olsza zielona** - *Alnus viridis*,
- **olsza czarna** - *Alnus glutinosa*,
- **modrzew europejski** - *Larix decidua*,
- **jesion wyniosły** - *Fraxinus excelsior*,
- **grab zwyczajny** - *Carpinus betulus*,
- **dąb bezszypułkowy** - *Quercus petraea*,
- **dąb szypułkowy** - *Quercus robur*,
- **dąb błotny** - *Quercus palustris*,
- **brzoza brodawkowata** - *Betula pendula*,
- **jabłoń dzika** - *Malus sylvestris*,
- **wierzba szara** - *Salix cinerea*,
- **wierzba wiciowa** - *Salix viminalis*,
- **kasztanowiec zwyczajny** - *Castanea sativa*,
- **lipa drobnolistna** - *Tilia cordata*,
- **lipa szerokolistna** - *Tilia platyphyllos*,
- **leszczyna pospolita** - *Corylus avellana*,
- **topola osika** - *Populus tremula*,
- **klon zwyczajny** - *Acer platanoides*,

- **klon jawor** - *Acer pseudoplatanus*,
- **platan klonolistny** - *Platanus x hybrida*,
- **robinia akacjowa** - *Robinia pseudoacacia*,
- **czeremcha zwyczajna** - *Padus avium*,
- **buk purpurowy** - *Fagus sylvatica* f. *purpurea*,
- **jarząb pospolity** - *Sorbus aucuparia*,
- **orzech włoski** - *Juglans regia*,
- **różne drzewa owocowe**,
- **jeżyna** - *Rubus* sp.
- **jeżyna pospolita** - *Rubus caesius*,
- **malina właściwa** - *Rubus idaeus*,
- **bez czarny** - *Sambucus nigra*
- **borówka bagienna**-*Vaccinium uliginosum*,
- **wrzos zwyczajny** - *Calluna vulgaris*,
- **żarnowiec miotlasty** - *Sarothamnus scoparius*,
- **głóg jednoszyjkowy** - *Crataegus monogyna*,
- **głóg dwuszyjkowy** - *Crataegus laevigata*,
- **jałowiec pospolity**-*Juniperus communis*,
- **cyprysik Lawsona** - *Chamaecyparis lawsoniana*,
- **żywotnik zachodni** - *Thuja occidentalis*,
- **żywotnik wschodni** - *Thuja orientalis*,
- **pagnolia pośrfedni** - *Magnolia x soulangiana*,
- **wrotycz pospolity** - *Tanacetum vulgare*,
- **nawłóć kanadyjska** - *Soiidago canadensis*,
- **pięciornik gęsi** - *Potentilla anserina*,
- **oman łąkowy** - *Inula britannica*,
- **dziewanna pospolita** - *Yerbascum nigrum*,
- **dziewanna kutnerowata** - *Verbascum phlomoides*,
- **rdest ptasi** - *Polygonum aviculare*,
- **rdest plamisty** - *Polygonum persicana*,
- **babka lancetowata** - **Plantago lanceolata**,
- **babka zwyczajna** - *Plantago major*,
- **koniczyna biała** - *Trifolium repens*,
- **koniczyna łąkowa** - *Trifolium pratense*,
- **pokrzywa zwyczajna** - *Urtica dioica*,
- **skrzyp polny** - *Equisetum arvense*,
- **skrzyp leśny** - *Equisetum sylvaticum*,
- **nerecznica krotkoostra** - *Dryopteris carthusiana*,
- **nerecznica samcza** - *Dryopteris filix - mas*,
- **krwawnik pospolity**-*Achillea millefolium*,
- **lepnica rozdęta** - *Siiene vulgaris*,
- **lepnica zwisła** - *Siiene nutant*,
- **niecierpek drobnokwiatowy** - *Impatiens parviflora*,
- **tatarak zwyczajny** - *Acorus calamus*,
- **rzęsa drobna** - *Lemna minor*,
- **driakiew gołębia** - *Scabiosa columbaria*,
- **wyka płotowa** - *Vicia sepium*,
- **wierzbowka kiprzyca** - *Epilobium angustifolium*,
- **cykoria podróżnik** -*Cichorium intybus*,

- **źmijowiec zwyczajny** - *Echium vulgare*,
- **szczaw polny** - *Rumex acetosella*,
- **mniszek pospolity** - *Taraxacum officinale*,
- **komosa biała** - *Chenopodium album*,
- **popłoch pospolity** - *Onopordum acanthium*,
- **ostrożeń siwy** - *Cirsium canum*,
- **ostrożeń lancetowaty** - *Cirsium vulgare*,
- **chmiel zwyczajny** - *Humulus lupulus*,
- **bylica polna** - *Artemisia campestris*.

5.1.11. Świat zwierzęcy

Obszar gminy Pokój charakteryzuje się znacznym przekształceniem ekosystemów, w szczególności w obszarach gdzie prowadzona jest intensywna gospodarka rolna. Znaczne zróżnicowanie siedlisk występuje we wschodniej i zachodniej części gminy, gdzie można spotkać większe nagromadzenie gatunków chronionych i rzadkich. Na pozostałym obszarze, gdzie zdecydowanie dominują grunty orne występują głównie gatunki pospolite, związane z ekosystemami rolniczymi oraz z siedliskami ludzkimi. Znacząco pozytywną rolę w występowaniu i składzie fauny odgrywają zadrzewienia śródpolne, kompleksy leśne, stawy i większe powierzchnie łąk.

⁵W „Ekofizjografii dla wsi Pokój” stwierdzono powszechne występowanie następujących **ślimaków**:

- **ślimak winniczek** *Helix pomatia*,
  - **wstężyk ogrodowy** *Cepaea hortensis*,
  - **ślimak wielki** *Arion rufus*,
  - **pomruk wielki** *Limax maximus*,
  - **pomruk plamisty** *Deroceras reticulatum*,
- oraz **chrząszczy**:

- **żuk gnojowy** *Geotrupus stercorarius*,
- **oleica krówka** *Meloe proscarabaeus*.

Wg danych zawartych w "Inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gminy Lubsza, Popielów, Pokój, Murów na obszarze opracowania występują następujące gatunki **płazów**; objętych ochroną ścisłą:

- **ropucha szara** *Bufo bufo*,
- **rzekotka drzewna** *Hyla arborea*,
- **żaba wodna** *Rana esculenta*,
- **żaba jeziorkowa** *Rana lessonae*,
- **żaba trawna** *Rana temporaria*,
- **żaba moczarowa** *Rana arvalis*,

gadów; objętych ochroną ścisłą:

- **jaszczurka zwinka** *Lacerta agilis*,
- **jaszczurka żyworotka** *Lacerta vivipara*,
- **padalec** *Anguis fragilis*,
- **zaskroniec** *Natrix natrix*,
- **żmija zyzgawkowata** *Vipera berus*,

ryb:

- **różanka** *Rhodeus sericeus*,
- **strzelba potokowa** *Phoxinus phoxinus*,
- **piskorz** *Misgurnus fossilis*,
- **śiiz** *Nemachilus barbatulus*, nielicząc gatunków hodowanych w stawach,

ssaków; objętych ochroną częściową lub ochroną łowiecką:

---

⁵ „Ekofizjografia dla wsi Pokój”

- **jeż zachodni** *Erinaceus europaeus*,
- **jeż wschodni** *Erinaceus concolor*,
- **kret** *Talpa europaea*,
- **ryjówka aksamitna** *Sorex araneus*,
- **ryjówka malutka** *Sorex minutus*,
- **rzęsorek rzeczek** *Neomys fodiens*,
- **zębiełek** *Crocidura suaveolens*,
- **nocek duży** *Myotis myotis*,
- **wiewiórka** *Sciurus vulgaris*,
- **koszatka** *Dyromys nitedula*,
- **wydra** *Lutra lutra*,
- **łasica** *Mustela nivalis*,
- **jeleń** *Cervus elaphus*,
- **daniel** *Dama dama*,
- **łoś** *Alces alces*,
- **sarna** *Capreolus capreolus*,
- **dzik** *Sus scrofa*,
- **lis** *Vulpes vulpes*,
- **zając** *Lepus europaeus*,

oraz nader bogata reprezentacja ptaków; ściśle chronionych lub objętych ochroną łowiecką:

- **perkozek** *Tachybaptus ruficollis*,
- **perkoz dwuczuby** *Podiceps cristatus*,
- **perkoz rdzawoszyi** *Podiceps grisegena*,
- **zausznik** *Podiceps nigricollis*,
- **czapla siwa** *Ardea cinerea*,
- **bocian szary** *Ciconia nigra*,
- **bocian biały** *Ciconia ciconia*,
- **łabędź niemy** *Cygnus olor*,
- **gęś gęgawa** *Anser anser*,
- **krakwa** *Anas strepera*,
- **krzyżówka** *Anas platyrhynchos*,
- **cyranka** *Anas querquedula*,
- **głowienka** *Aythya ferina*,
- **podgorzałka** *Aythya nyroca*,
- **gągoł** *Bucephala clangula*,
- **trzmiełojad** *Pernis apivorus*,
- **kania czarna** *Mitvus migrans*,
- **kania rdzawa** *Milvus milvus*,
- **bielik** *Haliaeetus albicilla*,
- **błotniak stawowy** *Circus aeruginosus*,
- **jastrząb** *Accipiter gentilis*,
- **krogulec** *Accipiter nisus*,
- **myszolów** *Buteo buteo*,
- **orlik krzykliwy** *Aquila pomarina*,
- **rybołów** *Pandion haliaetus*,
- **pustułka** *Falco tinnunculus*,
- **kobuz** *Falco subbuteo*, **kuropatwa** *Perdix perdix*,
- **przepiórka** *Coturnix coturnix*,
- **bażant** *Phasianus colchicus*,
- **derkacz** *Crex crex*,

- **kokoszka wodna** Gallinula chloropus,
- **łyśka** Fulica atra,
- **żuraw** Gais grus,
- **sieweczka rzeczna** Charadius dubius,
- **czajka** Vanellus vanellus,
- **bekas** Gallinago gallinago,
- **ślonka** Scolopax rusticola,
- **samotnik** Tringa ochropus,
- **siniak** Columba oenas,
- **grzywacz** Columba palumbus,
- **turkawka** Streptopelia turtur,
- **kukułka** Cucuius canorus,
- **puszczyk** Strix aluco,
- **sowa uszata** Asio otus,
- **jerzyk** Apusapus,
- **zimoredek** Alcedo atthis,
- **dudek** Upupa epops,
- **krętogłów** Jynx torquilla,
- **dzięcioł zielonosiwy** Picus canus,
- **dzięcioł zielony** Picus viridis,
- **dzięcioł czarny** Dryocopus martius,
- **dzięcioł średni** Dendrocopos medius,
- **dzięciołek** Dendrocopos minor,
- **dzierlatka** Galerida cristata,
- **lerka** Lullula arborea,
- **skowronek** Alauda an/ensis,
- **brzegówka** Riparia riparia,
- **dymówka** Hirundo rustica,
- **świergotek drzewny** Anthus trivialis,
- **świergotek łąkowy** Anthus pratensis,
- **pliszka żółta** Mota ciila flava,
- **pliszka siwa** Motacilla alba,
- **strzyżyk** Trogiodytes troglodytes,
- **pokrzywnica** Parnella modularis,
- **rudzik** Erithacus rubecula,
- **słowik rdzawy** Luscinia megarhynchos,
- **kopciuszek** Phoenicurus ochruros,
- **pleszka** Phoenicurus phoenicurus,
- **poklaska** Saxicoia rubetra,
- **kląskawka** Saxicoia torquata,
- **kos** Turdus meruia,
- **kwiczoł** Turdus pilaris,
- **drozd śpiewak** Turdus philomelos,
- **paszkoł** Turdus viscivorus,
- **brzęczka** Locustelfa luscionioides,
- **rokitniczka** Acrocephaius schoenobaenus,
- **łozówka** Acrocephalus palustris,
- **trzcinniczek** Acrocephalus scirpacens,
- **trzciniak** Acrocephalus arundinaceus,

- **zaganiacz** Hippolais icterina,
- **piegża** Sylvia curruca,
- **cierniówka** Sylvia communis,
- **kapturka** Sylvia atricapilla,
- **gajówka** Sylvia borin,
- **świstunka leśna** Phylloscopus sibilatrix,
- **pierwiosnek** Phylloscopus collybita,
- **piecuszek** Phylloscopus trochilus,
- **mysikrólik** Regulus regulus,
- **zniczek** Regulus ignicapillus,
- **muchotówka szara** Muscicapa striata,
- **muchotówka białoszyja** Ficedula albicollis,
- **sikorka uboga** Parus palustris,
- **czarnogłówka** Parus mentanus,
- **czubatka** Parus cristatus,
- **sosnowka** Parus ater,
- **modraszka** Parus caeruleus,
- **bogatka** Parus major,
- **kowalik** Sitta europaea,
- **pełzacz leśny** Certhia familiaris,
- **pełzacz ogrodowy** Certhia brachydactylus,
- **remiz** Remiz pendulinus,
- **wilga** Oriolus oriolus,
- **gąsiorek** Lanius coilurio,
- **srokosz** Lanius excubitor,
- **sójka** Garrulus glandarius,
- **sroka** Pica pica,
- **kawka** Corvus monedula,
- **gawron** Corvus frugilegus,
- **wrona** Corvus c. cornix,
- **kruk** Corvus corax,
- **szpak** Sturnus vulgaris,
- **wróbel** Passer domesticus,
- **mazurek** Passer montanus,
- **zięba** Fringilla coelebs,
- **kulczyk** Serinus serinus,
- **dzwonec** Carduelis chloris,
- **szczygieł** Carduelis carduelis,
- **czyż** Carduelis spinus,
- **makolągwa** Carduelis cannabina,
- **krzyżodziób świerkowy** Loxia curvirostra,
- **dziwonia** Carpodacus erythrinus,
- **gil** Pyrrhula pyrrhula,
- **trznadel** Emberiza citrinella,
- **ortoian** Emberiza hortulana,
- **potrzos** Emberiza schoeniclus,
- **potrzyszcz** Milvina calandra.

5.2. Analiza i ocena stanu środowiska przyrodniczego

Informacje zawarte w tym rozdziale zostały opracowane stosowanie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny. Analizę i ocenę stanu środowiska oparto na danych opublikowanych w raporcie o stanie środowiska w województwie opolskim. Uwzględniono również inne badania stanu środowiska wykonane na obszarze objętym opracowaniem.

5.2.1. Stan gleb

Odczyn gleb odgrywa zasadniczą rolę w kształtowaniu ich żyzności oraz ma bardzo duży wpływ na rozwój roślin i organizmów glebowych. Przy odczynie kwaśnym, który dla wzrostu roślin nie jest korzystny maleje przyswajalność makro i mikro elementów, wzrasta natomiast koncentracja metali ciężkich. Odczyn gleb na większości obszaru gminy Pokój mieści się w przedziale 4,5 - 6,5 pH.

Z przeprowadzonych badań w latach 2002 – 2005 przez Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą w Opolu wynika, że około 8 % gleb na terenie powiatu namysłowskiego, w tym gminy Pokój, cechuje się bardzo kwaśnym odczynem, a około 24 % gleb ma odczyn na tyle kwaśny, że konieczne jest wapnowanie. Bardzo kwaśny odczyn gleb i podwyższona zawartość niektórych mikroelementów jest często związana z wpływami czynników antropogenicznych.

O własnościach gleby decyduje jej skład chemiczny, który zależy od rodzaju minerałów glebowych, składu mechanicznego, związków organicznych, klimatu glebowego, roślinności i fauny glebowej. Od składu chemicznego gleby, a zwłaszcza od zasobności w składniki pokarmowe, zależy jej żyzność. Poszczególne pierwiastki mogą występować w glebach w formie minerałów, związków chemicznych, jonów, w formach przyswajalnych i nieprzyswajalnych dla roślin. Z reguły tylko część pierwiastków występujących w glebie jest dostępna dla roślin. Dla scharakteryzowania zasobności gleby konieczna jest znajomość ogólnej zawartości danego pierwiastka. Stanowi ona rezerwę, która w zależności od różnych procesów glebotwórczych może być stopniowo udostępniana roślinom. Określenie zawartości przyswajalnych form fosforu, potasu i magnezu w glebie pozwala na ustalenie dawek nawozów zapewniających zarówno wzrost i rozwój uprawianych roślin, jak i utrzymanie odpowiedniej zasobności gleb z uniknięciem ryzyka zasolenia.

Wyniki badań przedstawione w objaśnieniach do Mapy Geośrodowiskowej Polski w skali 1:50000, arkusze nr: 803 Lubsza i 804 Pokój (Lis, Pasieczna, 2004) bazują na zbiorze analiz chemicznych wykonanych dla Atlasu geochemicznego Polski 1:250000 (Lis, Pasieczna, 1995). Przedmiotem badania była nie całkowita zawartość metali, lecz ta ich część, której źródłem są zanieczyszczenia antropogeniczne, a więc słabo związana i łatwo ługowana. Poszczególne próbki pobierano z wierzchniej warstwy gleby (0,0 – 0,2 m) za pomocą sondy ręcznej w siatce około 5 x 5 km. Pobierana gleba o masie około 1000 g była suszona w temperaturze pokojowej, kwartowana i przesiewana przez sita nylonowe o oczkach 1 mm. Porównanie wartości przeciętnych (median) przytoczonych w poniższej tabeli ma jedynie znaczenie szacunkowe z uwagi na inny sposób mineralizacji próbek. Przeciętne ilości pierwiastków w glebach są tu identyczne lub zbliżone w stosunku do wartości przeciętnych (median) obliczonych dla najmniej zanieczyszczonych gleb całego kraju. Sumaryczna klasyfikacja wskazuje, że 89 % badanych gleb należy do grupy „A” (standard obszaru poddanego ochronie). Ze względu na miejscowe podwyższone zawartości cynku, kadmu i ołowiu gleby te zaliczono do grupy „B”, umożliwiającej jednak ich wielofunkcyjne użytkowanie. Podwyższone zawartości cynku można wiązać z niewielkim antropogenicznym zanieczyszczeniem. Wyniki badań geochemicznych gleb odniesiono do wartości stężeń dopuszczalnych metali określonych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 roku.

Natomiast w latach 1992 – 1997, w ramach Ogólnokrajowego Programu Badań Rolniczej Przestrzeni Produkcyjnej, Okręgowa Stacja Chemiczno – Rolnicza w Opolu, pod kierunkiem IUNG w Puławach przeprowadziła badania mające na celu ocenę stopnia zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi – kadmem (Cd), miedzią (Cu), niklem (Ni), ołowiem (Pb) i cynkiem (Zn). Według przyjętej siatki jeden punkt poboru reprezentował obszar około 400 ha użytków rolnych, w każdym punkcie pobierano glebę z warstwy ornej od 0 – do 20 cm. Otrzymane wyniki wskazują, że w każdym przypadku zachowane zostały wartości dopuszczalne określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9

września 2002 roku w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi. Dodatkowo było to jedne z najniższych wartości w skali całego województwa opolskiego.

5.2.2. Jakość wód

Stopień podatności wód podziemnych na zanieczyszczenia zależy między innymi od uwarunkowań geologicznych, stopnia skażenia pozostałych komponentów środowiska (powietrze, wody powierzchniowe, gleby) oraz od zagospodarowania terenu. Do istniejących i potencjalnych źródeł zanieczyszczeń wód podziemnych na terenie gminy zalicza się przede wszystkim: nieracjonalną gospodarkę rolną; fermy hodowlane; składowiska odpadów, zwłaszcza ogniska dzikich składowisk; komunalne oczyszczalnie ścieków; brak sieciowej kanalizacji ściekowej; stacje paliw; bazy, składy i zakłady przemysłowe.

Istotne zagrożenie dla jakości wód podziemnych, jak również powierzchniowych, stanowi niewłaściwa gospodarka rolna. Nadmierne stosowanie nawozów mineralnych i naturalnych, przekraczające bieżące potrzeby roślin i pojemność sorpcyjną gleb, może łatwo doprowadzić do zanieczyszczenia wód powierzchniowych zasilających poziom wód podziemnych. Ponadto pochodząca z ferm trzody chlewnej i bydła gnojowica wywożona często na pola jest źródłem wzrostu stężenia azotanów w glebach oraz w płytkich poziomach wodonośnych. Podobne zagrożenie stanowią nieszczelne szamba wykorzystywane w miejscowościach pozbawionych kanalizacji ściekowej. Poważne zagrożenia stanowią również dzikie składowiska odpadów, bowiem nie posiadają one odpowiednich zabezpieczeń chroniących gleby i wody przed bezpośrednią migracją zanieczyszczeń. Natomiast stacje paliw, bazy i składy maszyn, są także potencjalnym źródłem zanieczyszczeń. Produktu ropopochodne mają zdolność migrowania do gruntów i wód podziemnych, powodując przy tym silne zmiany właściwości organoleptycznych wody o trwałym charakterze, nawet gdy występują w ilościach śladowych. Produkty ropopochodne najczęściej dostają się do wód w wyniku wadliwej ochrony terenów przeładunkowych, placów do tankowania, niestaranności obsługi, nieszczelności zbiorników i rurociągów oraz awarii pojazdów przewożących paliwa i oleje.

⁶Poziom zanieczyszczenia wód powierzchniowych można uznać za zadowalający. W miejscowości Pokój zlokalizowana jest mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków która zrzuca oczyszczone ścieki komunalne do rowu LR-24, który z kolei odprowadza swoje wody do Smolnicy. Średniodobowa ilość ścieków wynosi 78 m³. Czystość wód rzeki Smolnicy nie jest monitorowana. W rzece nie zaznacza się zjawiska eutrofizacji. Podobnie należy się odnieść do licznych dopływów Smolnicy. Brak eutrofizacji obserwuje się również w punktach pomiarowo - kontrolnych na Budkowiczance (kod JCW PLRW30001913289, miejscowości „Stare Kolnie”) i na Bogacicy (kod JCW PLRW600019132499, miejscowości „Domaradz”). Natomiast eutrofizacja objęte są wody rzeki Stobrawy, monitorowane w punktach pomiarowo-kontrolnych: miejscowości „Olesno”, miejscowości „Stare Olesno” (kod JCW PLRW 60001713231) oraz w „Karłowicach” (kod JCW 60001913271), gdzie do Stobrawy wpada Smolnica. O eutrofizacji decydują w ppk miejscowości „Olesno” i miejscowości „Stare Olesno” takie zanieczyszczenia wód, jak: azot amonowy, azot azotanowy i fosfor ogólny, zaś w „Karłowicach” tylko azot azotanowy.

Wody rzeki Stobrawy i Budkowiczanki nie są przydatne do bytowania ryb w warunkach naturalnych, z uwagi na duże stężenie azotanów, fosforu ogólnego oraz małą zawartość tlenu rozpuszczonego.

5.2.3. Przeobrażanie stosunków wodnych

Na obszarze gminy zaobserwowano przekształcenia stosunków wodnych spowodowane działalnością antropogeniczną. Dotyczą one zarówno wód podziemnych jak i powierzchniowych:

- zmniejszenie zasobów wód podziemnych w wyniku ich ujmowania dla wodociągów lokalnych;
- zmniejszenie zdolności infiltracyjnej gruntu w wyniku zabudowy terenu;
- zagrożenie zanieczyszczenia wód podziemnych wskutek składowania odpadów i płynnych

⁶ „Ekofizjografia dla wsi Pokój”

- nieczystości komunalnych;
- zmiany morfologicznego charakteru koryt rzecznych spowodowane przeprowadzonymi pracami hydrotechnicznymi oraz melioracyjnymi – powoduje to również zmiany odpływu rzeczno określone jako antropogeniczne zaburzenia reżimu hydrologicznego;
- wzrost retencji powierzchniowej wskutek pojawienia się antropogenicznych zbiorników wodnych (stawy hodowlane);
- pogorszenie stanu sanitarnego wód rzecznych wskutek zrzutu ścieków.

5.2.4. Jakość powietrza

Gmina Pokój położona w środkowo-północnej części województwa, zalicza się do obszarów, które pod względem zanieczyszczenia powietrza należą do najmniej obciążających i najmniej obciążonych emisjami i zanieczyszczeniem atmosfery.

Położona z dala od głównych, regionalnych centrów przemysłowych, poza głównymi ciągami przemieszczania się mas atmosferycznych, pozbawiona przemysłu wprowadzającego zanieczyszczenia do atmosfery, w największym stopniu w województwie pokryta terenami leśnymi (ok. 53,5 % powierzchni gminy i ok. 80% powierzchni wsi Pokój) charakteryzuje się czystym i zdrowym powietrzem.

Wg szacunkowych danych z WIOŚ poziom zanieczyszczenia atmosfery na terenie gminy utrzymuje się na poziomach od 12% normatywnego stężenia średniorocznego dla dwutlenku siarki 18 % normatywnego stężenia średniorocznego dla tlenków węgla i dwutlenku azotu.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza dla terenu opracowania są: lokalne źródła emisji oraz napływ zanieczyszczonych mas powietrza z rejonu uprzemysłowionej części województwa. Gmina Pokój ze względu na dominujące kierunki wiatrów leży w obszarze oddziaływania aglomeracji opolskiej. Pochodzi stamtąd duża część zanieczyszczeń pyłowych i gazowych stanowiących tło zanieczyszczeń na tym terenie. Największymi źródłami emisji w mieście Opolu oraz powiecie opolskim mogącymi oddziaływać na teren opracowania są: Elektrownia Opole w Brzeziu, ZD CONTINENTAL w Opolu, Cementownia Odra w Opolu, ZEC w Opolu.

Pozytywny wpływ na poziom zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy ma jej położenie – otaczają ją duże kompleksy leśne. Do czynników lokalnych kształtujących stan powietrza atmosferycznego zaliczyć należy przebiegające przez teren opracowania drogi, gdzie ruch samochodowy stanowi źródło emisji tlenków azotu, tlenków węgla, węglowodorów, metali ciężkich i siarki oraz przede wszystkim niską emisję z systemów grzewczych gospodarstw, w szczególności w sezonie zimowym.

⁷Wg podziału województwa na strefy w aspekcie jakości powietrza dla kryterium ochrony zdrowia wieś Pokój znajduje się w **strefie namysłowsko-oleskiej**, która ze względu na wartość stężeń dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, benzenu, tlenku węgla, ołowiu, arsenu, kadmu i niklu została sklasyfikowana w 2010 r. w korzystnej klasie A, gdzie poziom stężeń nie przekraczał wartości dopuszczalnych i nie było wymagane prowadzenie działań na rzecz poprawy jakości powietrza, natomiast ze względu na zawartość benzoapirenu i pyłu zawieszonego PM 10 strefa namysłowsko - oleska uzyskała niską klasę C, gdyż poziom stężeń ozonu przekraczał w niej wartość dopuszczalną, powiększoną o margines tolerancji i niezbędne było opracowanie programu ochrony powietrza.

Z uwagi na poziom stężeń ozonu wieś Pokój należy do **strefy województwo opolskie**, której w 2010 r. z uwagi na przekroczenie dopuszczalnych norm przyznano niską klasę C. Biorąc pod uwagę kryterium ochrony roślin strefa namysłowsko-oleska uzyskała wysoką klasę A ze względu na poziom stopień dwutlenku siarki i dwutlenku azotu natomiast niską klasę C ze względu na poziom w powietrzu ozonu.

W zakresie poziomu stężeń w powietrzu **pyłu zawieszonego PM_{2,5}** wieś Pokój przynależy do **strefy opolskiej**, która obejmuje obszar województwa opolskiego z wyłączeniem miasta Opola. W 2010 r. strefa opolska, uzyskała niską klasę 3. Powyższe obliguje do prowadzenia pomiarów stałych na obszarach przekroczeń dopuszczalnych.

⁷ „Ekofizjografia dla wsi Pokój”

5.2.5. Hałas

Przebiegające centralnie przez teren opracowania (w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej) szlaki komunikacyjne stanowią główne źródła uciążliwości akustycznej. Na terenie gminy nie były prowadzone w ostatnich latach pomiary natężenia hałasu w środowisku, w związku, z czym trudno oszacować poziom natężenia hałasu i jego zasięg przestrzenny. Pod względem akustycznym najbliższe otoczenie pasów drogowych jest obszarem o obniżonych parametrach jakościowych klimatu akustycznego, ale zasięg i wielkość oddziaływania ze względu na małe natężenie ruchu jest niewielkie i występuje w odległości tylko kilkunastu metrów od skraju jezdni.

Przez teren opracowania przebiega droga wojewódzka nr 454 o dość dużym natężeniu ruchu oraz drogi powiatowe i gminne.

Drugim źródłem hałasu jest hałas przemysłowy – istniejące obiekty przemysłowe i magazynowe na terenie wsi, są źródłem hałasu o charakterze jedynie lokalnym, niewykraczającym w większości przypadków poza teren inwestycji, gdzie w bezpośrednim sąsiedztwie istnieje zabudowa mieszkaniowa.

5.2.6. Promieniowanie

Dopiero w latach 80 – tych XX wieku częściowo udostępniono wyniki szczegółowych badań nad promieniotwórczością lokalną w Polsce. Ustalono, że rocznie mieszkaniec Polski otrzymuje nieco ponad 3 mSv, to jest 0,342 μ Sv/h efektywnego równoważnika promieniowania, z czego na poszczególne rodzaje promieniowania przypada:

- radon i toron z pochodnymi w mieszkaniach – 1,4;
- zewnętrzne promieniowanie gamma i promieniowanie kosmiczne – 0,7;
- naturalne wchłonięte (bez radonu i toronu) – 0,37;
- ze źródeł medycznych – 0,6;
- promieniowanie sztuczne – 0,02.

Innym typem promieniowania jest promieniowanie elektromagnetyczne. Może ono występować wszędzie, zarówno w miejscu pracy jak i domu czy w obiektach wypoczynkowych. Źródłem emitowania promieniowania są między innymi: stacje telewizyjne i radiowe; stacje telefonii komórkowej; systemy przesyłowe energii elektrycznej; sprzęt gospodarstwa domowego i powszechnego użytku zasilany prądem zmiennym.

Wszystkie te systemy są źródłami promieniowania elektromagnetycznego emitowanego w szerokim zakresie częstotliwości i o różnych poziomach wartości natężenia pola elektromagnetycznego. Zasady ochrony pracy i środowiska naturalnego przed szkodliwym działaniem pola elektromagnetycznego są w Polsce określone szczegółowymi przepisami. Przepisy te wymagają przeprowadzenia okresowych kontroli natężenia pola elektromagnetycznego w pobliżu źródeł promieniowania. Narzucają warunki konieczne do spełnienia, przy lokalizacji i eksploatacji urządzeń wytwarzających promieniowanie, w pobliżu miejsc zamieszkałych, a także budownictwa w pobliżu istniejących źródeł promieniowania (np.: nadajników radiowych, telewizyjnych, stacji transformatorowych i rozdzielni wysokiego napięcia). Przez teren wsi Pokój przebiega sieć elektroenergetyczna wysokich napięć 110 kV oraz zlokalizowana jest stacja GPZ. Występują także sieci średnich (SN 15 kV) oraz niskich (NN 0,4 kV) napięć. Ponadto na terenie opracowania zlokalizowane są stacje bazowe telefonii komórkowej.

5.3. Potencjalne zmiany w środowisku w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

Biorąc pod uwagę istniejące zagospodarowanie i funkcjonowanie terenu, uchwalenie projektowanej zmiany studium nie zmieni w sposób istotny stanu środowiska oraz wywieranej na nie presji. Należy zaznaczyć, że dla gminy Pokój obowiązuje studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uchwalone w 2000 r. Ponadto dla części gminy obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, w tym dla wsi Pokój. Przy braku przyjęcia projektowanego dokumentu zachowane zostaną główne kierunki zagospodarowania

przestrzennego wyznaczone w dokumentach obowiązujących. Przy czym dokumenty te nie uwzględniają wielu istotnych przepisów mających na celu ochronę środowiska przyrodniczego. W związku z tym zachowanie obecnego prawnie stanu nie musi mieć pozytywnych skutków dla środowiska przyrodniczego gminy. Projekt studium w niewielkim stopniu modyfikuje zagospodarowanie przestrzenne gminy. Nowe studium umożliwi szerszy rozwój usług i osadnictwa w oparciu i w poszanowaniu walorów przyrodniczych gminy. Nowe inwestycje przede wszystkim uzupełniają istniejące zagospodarowanie oraz wynikają z bieżącego i perspektywicznego zapotrzebowania, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

6. CHARAKTERYSTYKA I OCENA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KULTUROWEGO ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

6.1. Prawne formy ochrony przyrody

6.1.1. Położenie gminy na tle systemu ochrony przyrody w regionie

Pośród form ochrony przyrody wyszczególnionych w art. 6 ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku (t.j. Dz.U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 z późn. zm.) na terenie gminy Pokój występują: park krajobrazowy, obszar chronionego krajobrazu, pomniki przyrody oraz gatunkowa ochrona roślin i zwierząt (podrozdziały nr: 2.10.2. – 2.10.6.). Dodatkowo w bezpośredniej bliskości od granic gminy (w zakresie powiązań przyrodniczych) zlokalizowane są istotne dla wschodniej części Niziny Śląskiej i jej okolic wielkopowierzchniowe formy ochrony przyrody. Są to:

- Park Krajobrazowy „Dolina Baryczy” – położony na północny-zachód i północ od granic gminy;
- „Załęczański Park Krajobrazowy” – położony na północny-wschód od granic gminy;
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Załęcze – Polesie” – położony na północny-wschód od granic gminy;
- Park Krajobrazowy „Lasy nad Górną Liswartą” – położony na wschód od granic gminy;
- Park Krajobrazowy „Góra Świętej Anny” – położony na południowy – wschód od granic gminy;
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Bory Niemodlińskie” – położony na południe od granic gminy;
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Grodziec” – położony na południe od granic gminy;
- Otmuchowsko – Nyski Obszar Chronionego Krajobrazu – położony na południowy-zachód od granic gminy;
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Wzgórza Niemczańsko-Strzelińskie” (projektowany) – położony na południowy-zachód od granic gminy;
- NATURA 2000 „Grądy Odrzańskie” – położony na południe i południowy-zachód od granic gminy.

6.1.2. Stobrawski Park Krajobrazowy

Według art. 16 ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku **Park Krajobrazowy** obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju”. Grunty rolne, leśne i inne nieruchomości znajdujące się w granicach Parku pozostawia się w gospodarczym wykorzystaniu.

Stobrawski Park Krajobrazowy utworzono na podstawie Rozporządzenia Wojewody Opolskiego nr P/11/99 z dnia 28 września 1999 roku (Dz. Urz. Woj. Opol. z dnia 19 października 1999 r., Nr 38 poz. 255). Całkowita powierzchnia parku wynosi 52636,5 ha. Na terenie Parku zlokalizowana jest większa część gminy, w tym w całości wieś Pokój. Najcenniejsze przyrodniczo fragmenty parku znajdują się w dolinach rzek: Odry, Stobrawy, Budkowiczanki i Smortawy. Ich unikatowość związana jest z okresowymi zalewami. W dolinach rzek występują duże obszary łąk o charakterze naturalnym, będące ostoją dla ptactwa i zwierzyny oraz rzadkich, chronionych roślin. Cenne krajobrazowo są zespoły stawów hodowlanych, pełniące funkcję ostoi dla roślin i zwierząt wodno – błotnych. Na terenie parku stwierdzono występowanie 48 gatunków roślin prawnie chronionych oraz kilkadziesiąt gatunków roślin rzadkich, w tym 10 gatunków zagrożonych wyginięciem, będących na polskiej czerwonej liście. Żyje tu 181 gatunków zwierząt chronionych, w tym 11 z polskiej czerwonej listy gatunków zagrożonych wyginięciem. Wśród walorów decydujących o zasadności ochrony najwartościowszych przyrodniczo obszarów w formie parku krajobrazowego są:

- liczne gatunki roślin chronionych oraz rzadkich, wśród których są gatunki zagrożone w Polsce oraz Europie;
- zespoły i zbiorowiska roślinne, w tym wiele cennych i zagrożonych w skali kraju;
- liczne populacje gatunków ptaków chronionych oraz innych zwierząt chronionych, w tym wiele ginących i rzadkich, mających tutaj swoje najliczniejsze stanowiska w regionie, istotne w skali

- Polski południowo – zachodniej;
- jeden z większych i ważniejszych na terenie południowej Polski obszar wydmy;
  - coraz rzadsze w górnej i środkowej Odrze, a tutaj stosunkowo dobrze zachowane ekosystemy typowe dla dolin dużych rzek, w tym: starorzecza, kompleksy podmokłych łąk oraz łąk zalewowych;
  - znaczenie tego terenu w krajowych koncepcjach organizacji przestrzennego systemu ochrony przyrody (WSOCh – ECONET – PL);
  - bardzo wysoka lesistość terenu;
  - interesujący system hydrologiczny równoległych wąskich dolin rzecznych przedzielonymi leśnymi terenami wododziałowymi;
  - niska gęstość zaludnienia;
  - nieznaczne zurbanizowanie i uprzemysłowienie;
  - zróżnicowane siedliskowo oraz gatunkowo wieloprzestrzenne ekosystemy leśne, w tym coraz rzadszych łąk i olsów;
  - liczne, najlepiej zachowane w regionie starorzecza i wartościowe przyrodniczo stawy hodowlane;
  - wieloprzestrzenne ekosystemy podmokłych łąk, stanowiących ostoję licznych gatunków zwierząt i roślin;
  - unikalne w skali regionu walory krajobrazowe.

Stobrawski Park Krajobrazowy posiada plan ochrony przyjęty Rozporządzeniem Wojewody Opolskiego nr 0151/P/8/07 z dnia 19 stycznia 2007 roku

Zgodnie z ustaleniami „Planu ochrony dla Stobrawskiego Parku Krajobrazowego” obszar wsi Pokój znajduje się w wyodrębnionej w granicach parku przyrodniczo-krajobrazowej jednostce „F8”, preferowanej do najwyższej i wysokiej ochrony ze względu na jej walory krajobrazowe i wartości przyrodnicze.

Plan ochrony Stobrawskiego Parku ustalił następujące działania zmierzające do eliminacji lub minimalizacji zagrożeń dla przyrody:

- objęcie systemami kanalizacyjnymi wszystkich jednostek osadniczych na terenie Parku,
- przebudowa drzewostanów w kierunku zgodności z siedliskiem i ich naturalizacja,
- zachowanie mozaiki łąk, pól i zadrzewień,
- ochrona obszarów wodno-błotnych i renaturalizacja torfowisk oraz łąk podmokłych i wilgotnych,
- objęcie prawną ochroną proponowanych terenów i obiektów,
- opracowanie inwentaryzacji i waloryzacji walorów krajobrazowych i na tej podstawie określenie szczegółowych rozwiązań chroniących krajobraz, w tym rozwiązań architektonicznych dla nowej zabudowy,
- przeznaczenie pod zabudowę terenów o najniższych wartościach w sąsiedztwie istniejącej zabudowy.

Generalnie niniejsze opracowanie bierze pod uwagę w formie projektowanych rozwiązań fakt wysokich walorów przyrodniczo-krajobrazowych i położenia obszaru gminy w obrębie Stobrawskiego Parku Krajobrazowego.

Zapisy projektu Studium są zgodne z zapisami rozporządzenia Wojewody Opolskiego nr 0151/P/19/06 z dnia 8 maja 2006r. w sprawie Stobrawskiego Parku Krajobrazowego, w tym:

zakazy w zakresie:

- 1) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska;
- 2) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 3) pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;

- 5) likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- 6) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;
- 7) prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową;
- 8) utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych;
- 9) używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych.

Zakaz, o którym mowa w pkt 1, nie dotyczy przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, chyba że plan ochrony wyklucza ich realizację w wybranych obszarach Parku.

Zapisy projektu Studium są w większości zgodne z zapisami rozporządzenia Wojewody Opolskiego nr 0151/P/8/07 z dnia 19 stycznia 2007r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Stobrawskiego Parku Krajobrazowego.

Tabela nr 2. Ustalenia planu ochrony dla strefy krajobrazowej

Jednostka przyrodniczo-krajobrazowa „F8”		
Jednostka najwyższej i wysokiej ochrony oraz kształtowania	Tereny użytków rolnych, zadrzewień oraz zabudowane wsi Pokój - wyznaczone w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pokój jako strefa pełnej ochrony konserwatorskiej „A” oraz „B”, „E” i „K”. Tereny lasów i stawów w sąsiedztwie Pokoju. W obrębie jednostki występują siedliska chronione oraz proponowany zespół przyrodniczo-krajobrazowy.	Zakaz realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska, w przypadku gdy przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko wykazała niekorzystny wpływ na przyrodę Parku. Tereny w granicach administracyjnych wsi Pokój powinny posiadać szczegółową inwentaryzację oraz projekt rewaloryzacji i rewitalizacji wsi wraz ze szczegółowymi ustaleniami ochronnymi i kierunkami działań koniecznymi do wprowadzenia do planu miejscowego. Do tego czasu w strefie „A” zakłada się zachowanie i utrzymanie oryginalnych układów przestrzennych. Dopuszcza się jedynie adaptację i modernizację istniejących budowli. Kształtowanie nowych elementów układu przestrzennego w dostosowaniu do historycznej koncepcji urbanistycznej w zakresie sytuacji, skali, bryły, podziałów architektonicznych, materiałów. Istniejące obiekty dysharmonizujące z dawną zabytkową zabudową i układem przestrzennym należy poddać sukcesywnej modernizacji i rekonstrukcji. Ustala się najwyższy priorytet dla wymagań konserwatorskich w strefie ochrony konserwatorskiej „A”. W strefie „B” rewaloryzacja polegać powinna na zachowaniu przebiegu ulic, ochronie obiektów zabytkowych i dostosowaniu nowej zabudowy do skali i charakteru wsi. W strefie „E” gabaryty obiektów nie mogą konkurować i dominować nad istniejącymi kościołami. W strefie „K” rewaloryzacja obszaru polegająca na restauracji krajobrazowych założeń urbanistycznych, odtworzenie elementów zniszczonych. Plan miejscowy powinien zawierać lokalne warunki zabudowy: wysokość, gabaryty, kształt zabudowy, rodzaj materiałów stosowanych do budowy, dopuszczalne miejsca lokalizacji nowej zabudowy. Zaleca się utrzymanie

		<p>układu dróg historycznych oraz ich przebiegu, podziału i nawierzchni, utrzymanie historycznych podziałów parcelacyjnych działek siedliskowych oraz tradycyjnego rozplanowania zabudowy z sytuowaniem budynków mieszkalnych w stosunku do ulicy. Kontynuowanie kształtowania typowych elementów małej architektury oraz detali architektonicznych w przypadku lokalizacji nowej zabudowy lub modernizacji już istniejącej.</p> <p>Zakaz lokalizowania elementów wysokościowych (linie energetyczne, słupy, kominy, stacje bazowe telefonii komórkowej). Dopuszcza się korektę krajobrazu w miejscach wymagających przesłonięcia szpecących obiektów. Instalowanie platform gniazdowych dla bociana białego w miejscach konfliktowych.</p> <p>Objęcie terenu ochroną prawną w formie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego.</p> <p>Utrzymanie dotychczasowych sposobów gospodarki rybackiej na stawach hodowlanych.</p> <p>Restauracja krajobrazowych założeń urbanistycznych.</p> <p>Usunięcie elementów zniekształcających.</p> <p>Stawom Matyldy i Augusta przywrócić należy funkcję rekreacyjną.</p> <p>Ochrona starodrzewu.</p> <p>Tworzenie przejść dla zwierząt w miejscach konfliktowych (godowiska płazów w pobliżu stawów rybnych).</p> <p>Ograniczanie penetracji ludzkiej w miejscach o najwyższych walorach faunistycznych (ostojach fauny).</p> <p>Zapewnienie trwałości środowisk występowania zagrożonych gatunków ptaków: bąk (trzciniowiska na stawach rybnych).</p> <p>Ochrona stanowisk roślin chronionych i drzewostanów o charakterze naturalnym, w tym stosowanie zrębowo-przerębowego zagospodarowania lasu oraz preferowanie odnowienia naturalnego.</p> <p>Zakaz uprawy roślin energetycznych.</p>
--	--	---

Zapisy studium są w większości zgodne z powyższymi zapisami dla jednostki przyrodniczo-krajobrazowej F8 oprócz: zakazu lokalizowania elementów wysokościowych (linie energetyczne, stacje bazowe telefonii komórkowej), z uwagi na przebiegającą przez teren wsi linię 110 kV mogącą w przyszłości być przebudowaną oraz brakiem możliwości zakazywania lokalizacji stacji bazowych telefonii komórkowej wynikającego z aktu prawnego wyższego rzędu tj. ustawy z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (Dz.U. z 2010 r. Nr 106, poz. 675 z późn. zm.).

6.1.3. Obszar Chronionego Krajobrazu

Na terenie opracowania nie występuje obszar chronionego krajobrazu, jednakże na północny-wschód od wsi Pokój (m.in. na terenie gminy Pokój) zlokalizowany jest Obszar Chronionego Krajobrazu (OChK) „Lasy Stobrawski-Turawskie”.

6.1.4. NATURA 2000

Na terenie opracowania, jak również na terenie gminy Pokój nie występują obszary NATURA 2000.

6.1.5. Pomniki przyrody

Według art. 40 ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku **pomnikami przyrody** są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie". Pomniki przyrody są ważnym elementem składowym krajobrazu, podnoszą jego piękno, posiadają wysokie walory dydaktyczne i edukacyjne.

W kompleksach leśnych wsi Pokój w granicach opracowania znajdują się **2 pomniki przyrody żywej**, w tym:

- Nr rej. woj. 155
  - **jesion wyniosły** *Fraxinus Excelsior* w wieku ok. 270 lat, o wysokości 32 m, średnicy pnia 124 cm na wysokości 1,3 m nad ziemią i obwodzie 390 cm,
  - **dąb szypułkowy** *Querus rober* w wieku ok. 270 lat, o wysokości 27 m, średnicy pnia 175 cm na wysokości 1,3 m nad ziemią i obwodzie 550 cm,
  - **dąb szypułkowy** *Querus rober* w wieku ok. 270 lat, o wysokości 26m, średnicy pnia 80 cm na wysokości 1,3 m nad ziemią i obwodzie 250 cm,

Drzewa te rosną na skraju lasu, na zachód od zabudowań wsi Pokój

- Nr rej. woj. 506
    - **sosna wejmutka** *Pinus strobus* w wieku ok. 200 lat, o wysokości 20 m, średnicy pnia 502 cm,
- Drzewo rośnie w parku w Pokoju.

6.1.6. Gatunki dziko występujących zwierząt objęte ochroną ścisłą

Na obszarze opracowania występuje strefa ochronna dla **bociana czarnego** (*Ciconia nigra*) wyznaczona decyzją nr OPK-IV-OP/222/2005 Wojewody Opolskiego z dnia 2 września 2005 r. Ze względów ochrony gniazda bociana nie została ona pokazana na rysunku studium, jednakże w obrębie tej strefy nie zaplanowano żadnych działań inwestycyjnych. Dla powyższej strefy obowiązują zasady określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z 2011 r. Nr 237, poz. 1419).

6.1.7. Gatunki dziko występujących roślin objęte ochroną ścisłą

Na obszarze opracowania w rejonie parku występować mogą następujące rośliny objęte ochroną ścisłą:

- **barwinek pospolity** (*Vinca minor* L.),
- **bluszcz pospolity** (*Hedera helix* L.),
- **grzybienie białe** (*Nymphaea alba* L.),
- **kruszyna pospolita** (*Frangula alnus* Mill.),
- **paprotka zwyczajna** (*Polypodium vulgare*).

W celu ochrony powyższych roślin obowiązują ustalenia Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 5 stycznia 2012 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz.U. z 2012r. Nr 0, poz. 81). Na rysunku studium i prognozy ze względów ochronnych nie wskazano lokalizacji powyższych roślin lecz również dlatego, że nie otrzymano ich dokładnej lokalizacji od Zarządu Opolskich Parków Krajobrazowych.

6.1.8. Gatunki dziko występujących grzybów objętych ochroną

Na podstawie opracowania „Waloryzacja chronionych i zagrożonych grzybów województwa opolskiego wraz z propozycją programu czynnej i biernej ochrony” w studium określono strefy na których mogą występować grzyby objęte ochroną. Są to:

- **flagowiec olbrzymi** (*Meripilus giganteus*),
- **czyreń sosnowy** (*Phellinus Pini*),

- **krowiak olszowy** (*Paxillus rubicundulus*),
- **włóknouszek** (*Inonotus*),
- **borowik ponury** (*Boletus luridus*),
- **lakownica brązowo czarna** (*Ganoderma carnosum*),
- **ozorek dębowy** (*Fistulina hepatica*),
- **żagwica listkowata** (*Grifola frondosa*).

W celu ochrony powyższych roślin obowiązują ustalenia Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną (Dz.U. z 2004r. Nr 168, poz. 1765).

6.2. Inne formy ochrony przyrody

Założenie parkowe

Założenia parkowe nie są szczególną formą ochrony przyrody w myśl ustawy o ochronie przyrody. Część z nich podlega ochronie konserwatorskiej jako zabytki kultury. Jednak duże walory przyrodnicze ich terenów, a także bezpośrednie sąsiedztwo terenów zurbanizowanych, dla których pełnią ogromną rolę środowiskotwórczą i biocenotyczną, predysponują do przedstawienia tych obszarów w rozdziale dotyczącym ochrony środowiska. Na terenie wsi Pokój zlokalizowane są 2 założenia parkowe z wyróżniającym się drzewostanem. Należą do nich park francuski i angielski założone w XVIII w.

Parki objęte są ochroną konserwatorską poprzez wpis do rejestru zabytków województwa opolskiego.

Pozostałe elementy środowiska przyrodniczego podlegające ochronie:

Na podstawie przepisów ogólnych ochronie na omawianym terenie podlegają:

- lasy i grunty leśne;
- zieleń urządzona;
- gleby klasy II i III;
- wody powierzchniowe i podziemne;
- powierzchnia ziemi, krajobraz i powietrze.

Lasy i grunty leśne:

Na terenie wsi Pokój występują grunty stosunkowo niskich klas. Większą powierzchnie (ponad 50 %) zajmują tereny leśne. Rozległe i zwarte zbiorowiska leśne występują w zachodniej, wschodniej i południowej części sołectwa. W strukturze gatunkowej zdecydowanie dominuje sosna, stanowiąca ponad 60 % ogólnej powierzchni drzewostanów.

Zieleń urządzona:

Zieleń urządzona na terenie gminy reprezentowana jest przede wszystkim w formie zieleni parkowej, alei i szpalerów przydrożnych oraz śródpolnych, zieleni cmentarnej i przykościelnej chronionych zapisami ustawy o ochronie i opiece nad zabytkami. Ważnym dziedzictwem kulturowym są cmentarze, zarówno istniejące jak i zamknięte oraz tereny zieleni pocmentarnej i przykościelnej, występujące samodzielnie lub w otoczeniu zabytkowych zespołów kościelnych (dwa z nich wpisane są do rejestru zabytków województwa opolskiego).

Ochrona gleb:

Stosownie do ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o zmianie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z dnia 31 grudnia 2008 roku) ochronie podlegają kompleksy użytków rolnych z glebami zaliczonymi do wysokich klas bonitacyjnych (klasy I – III) oraz kompleksy użytków rolnych klas IV – VI wytworzonych z gleb pochodzenia organicznego na terenach wiejskich. Na terenie wsi Pokój dominują gleby o przeciętnych i słabych walorach dla rolnictwa. Nie występują tu gleby klas I-III.

Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych:

Ochrona wód polega na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami przez zapobieganie naruszaniu

równowagi przyrodniczej i przeciwdziałanie wywoływaniu w wodach zmian powodujących ich nieprzydatność dla ludzi, świata roślinnego i zwierzęcego oraz gospodarki narodowej. Ochronie podlegają wody śródlądowe powierzchniowe i podziemne oraz obszary ich zasilania. Obszar wsi Pokój zlokalizowany jest poza granicami Głównych Zbiorników Wód Podziemnych

Ochrona krajobrazu:

Struktura przestrzenna krajobrazu jest jednym z ważniejszych czynników wpływających na wartość przyrodniczą obszaru. Najważniejszymi elementami krajobrazu, które powinny podlegać ochronie są: lasy, większe zadrzewienia nieleśne, zadrzewienia śródpolne, pasy zieleni wzdłuż dróg i cieków wodnych, naturalne łąki w dolinach rzecznych, a także koryta rzek. Lasy, większe zadrzewienia lub zwarte, ekstensywnie użytkowane łąki spowalniają szybkość odpływu składników mineralnych oraz warunkują prawidłowe krążenie wody, pierwiastków i energii w środowisku. Zadrzewienia śródpolne ograniczają erozję wietrzną gleb, parowanie wody z gleb, szczególnie w okresie letnim oraz są miejscem bytowania gatunków zwierząt żywiących się wieloma szkodnikami upraw. Pasy zieleni przydrożnej zapobiegają tworzeniu się zasp śnieżnych na drogach. Struktura przestrzenna krajobrazu musi być odpowiednio uwzględniana w procesie planowania przestrzennego. Zachowaniu najistotniejszych obszarów o cennych walorach krajobrazowych służy tworzenie form ochrony przyrody wymienionych w art. 6 ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku.

6.3. Obszary proponowane do objęcia ochroną

W studium proponuje się do utworzenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Leśne Stawy” obejmującego zachodnią i południową część wsi Pokój.

Według art. 43 ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku **zespołami przyrodniczo – krajobrazowymi** są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne”.

Do uznania za pomnik przyrody żywej kwalifikuje się w pełni 200-letni platan klonolistny (*Platanus x hybrida*), rosnący na rondzie (pl. Jana Pawła II) w centrum wsi. Pień tego drzewa na wysokości 1,3 m ma 426 cm obwodu a drzewo osiąga wysokość 20 m.

W studium proponuje się również utworzenie strefy uzdrowiskowej na bazie istniejących walorów przyrodniczo-krajobrazowych.

6.4. Zagrożenia obszarów o dużych walorach przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem obszaru Natura 2000

Znacząca część obszaru gminy Pokój, w tym wieś Pokój charakteryzuje się wysokimi walorami przyrodniczymi. Jest to niewątpliwie zaleta, jednak nakłada to również na gminę pewne ograniczenia w zainwestowaniu terenów. Dlatego tak ważną rolę pełnią instrumenty planowania przestrzennego, które w zamierzeniu mają służyć rozwojowi infrastrukturalnemu oraz ochronie środowiska. Powinno się to odbywać poprzez wdrażanie takiej polityki przestrzennej, która realizuje z jednej strony postulaty gospodarcze i społeczne przy uwzględnieniu wymogów zrównoważonego rozwoju, z drugiej strony realizuje cel odrębny w postaci zachowania lub przywracania równowagi przyrodniczej.

Każde zagospodarowanie terenu niesie ze sobą pewne zagrożenie dla środowiska. Wynika to głównie z powstawania odpadów, ścieków, zanieczyszczenia powietrza spalinami. Dlatego najbardziej zdegradowanymi terenami są tereny zwartej zabudowy obecnie funkcjonujące w gminie. Choć negatywne oddziaływanie tych terenów na środowisko jest większe niż zabudowy rozproszonej to występuje ono na stosunkowo niewielkim obszarze. W projekcie studium uwzględniono te uwarunkowania planując rozwój przestrzenny wsi w oparciu o istniejące zagospodarowanie terenu. Przy pełnej realizacji zainwestowania terenów zaplanowanej w studium negatywne oddziaływanie na środowisko może wzrosnąć. Będzie ono miało jednak tylko lokalny charakter i nie powinno zachwiać równowagi przyrodniczej terenu opracowania jak również nie wpłyną na obszary NATURA 2000 (nie występujące zresztą w gminie).

6.5. Obszary ochrony dziedzictwa kulturowego

6.5.1. Ochrona prawna obiektów i obszarów zabytkowych (obecna i postulowana)

➤ Obiekty wpisane do rejestru zabytków

Studium ustala się ochronę obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa opolskiego zlokalizowanych na terenie wsi Pokój:

LP.	OBIEKT I ADRES OBECNY	ADRES DAWNY (Z DECYZJI O WPISIE DO REJESTRU)	DATA POWSTANIA	NR DECYZJI O WPISIE DO REJESTRU
1.	kościół ewangelicki „Kościół Zofii”	kościół ewangelicki		202/56 z 06.10.1956 601/17/46 z 16.12.1946
2.	cmentarz parafialny, ul. Wolności			285/92 z 23.10.1992
3.	cmentarz ewangelicko-augsburski, ul. 1 Maja		1755	289/92 z 28.10.1992
4.	cmentarz żydowski, ul. Kolejowa			227/89 z 04.12.1989
5.	park			123/85 z 4.03.1985 7/46 z 16.12.1946
6.	dom „Mateusza”, ul. Brzeska 1		XVIII	1795/66 z 14.10.1966
7.	dom (ruina), ul. Brzeska 20		XIX	1796/66 z 14.10.1966
8.	dom, ul. Kościelna 1	dom, ul. Kościelna 5	XIX	1797/66 z 14.10.1966
9.	dom (plebania), ul. 1 Maja 12		XIX	1798/66 z 14.10.1966
10.	dom, ul. 1 Maja 18			1801/66 z 14.10.1966
11.	dom, ul. Namysłowska 5		XIX	1799/66 z 14.10.1966
12.	dom, ul. Wolności 36		XIX	1800/66 z 14.10.1966

Przewiduje się że ochrona prawna zabytków wpisanych do rejestru zabytków województwa opolskiego powinna być zgodna z przepisami ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a w szczególności nakaz pozwolenia właściwego organu do spraw ochrony zabytków na wszelkie roboty budowlane przy zabytkach.

➤ Obiekty proponowane do uznania za pomnik historii

Zgodnie z *Planem zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego* w Studium proponuje się obiekt zabytkowy pn. „Pokój – kościół ewangelicki” do objęcia ochroną w postaci uznania za pomnik historii.

➤ Obszary proponowane do utworzenia parku kulturowego

Zgodnie z *Planem zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego* postuluje się utworzenie parku kulturowego pn. „Zespół parkowo-ruralistyczny – Pokój”. Jako wstępne granice projektowanego parku kulturowego wyznacza się strefę ochrony konserwatorskiej „A” jednakże mogą ona ulec zmianie w wyniku badań i analiz szczegółowych. Zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zasady i kierunki ochrony na obszarze parku kulturowego określa się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego sporządzanego dla tego terenu obligatoryjnie.

➤ Obszary proponowane do ustanowienia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego

Zgodnie z zapisami studium charakterystyczny i unikatowy układ przestrzenny wsi Pokój typu gwiazdowego jest chroniony ustanowionymi w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego strefami konserwatorskimi:

- strefa "A" ścisłej ochrony konserwatorskiej:

W strefie tej należy zachować historyczny układ urbanistyczny wsi. Istniejące obiekty dysharmonizujące z dawną zabytkową zabudową i układem przestrzennym należy poddać

sukcesywnej modernizacji i rekonstrukcji. Restauracja i rekonstrukcja historycznego układu urbanistycznego w strefie „A” polegać winna na zachowaniu i konserwacji istniejących elementów zabytkowych, na odtworzeniu niektórych fragmentów zniszczonych lub zniekształconych oraz na kształtowaniu nowych elementów układu przestrzennego w dostosowaniu do historycznej koncepcji urbanistycznej w zakresie sytuacji, skali, bryły, podziałów architektonicznych, jednakże bez stosowania historycznych lub historyzujących form architektonicznych, szczególnie detalu,

- strefa "B" ochrony konserwatorskiej:
Rewaloryzacja tego obszaru polegać powinna na zachowaniu i przebiegu ulic, na prawidłowym utrzymaniu poszczególnych obiektów i zespołów i na dostosowaniu nowej zabudowy do skali i charakteru wsi,
- strefa "E" ochrony ekspozycji (do ustalenia w m.p.z.p.),
- strefa "K" ochrony krajobrazu (do ustalenia w m.p.z.p.),
- dla stref „E” i „K” ochrona obszarowa polegać powinna na:
  - restauracji krajobrazowych założeń urbanistycznych, rj. na konserwacji zachowanych elementów zabytkowych układu terenu, parków, cieków i zbiorników wodnych,
  - usunięciu elementów zniekształcających założenie oraz na odtworzeniu niektórych elementów zniszczonych,
  - na wprowadzeniu funkcji rekreacyjnej pod warunkiem należytego zabezpieczenia zabytkowych wartości tych terenów przed zniszczeniem lub zniekształceniem.

Szczegółnej ochronie podlegać powinien układ koncentryczny wsi, w którym organizacja zabudowy opiera się na promieniście i koncentrycznie ułożonych ulicach oraz zespole parków zabytkowych.

➤ **Obiekty i obszary postulowane do objęcia ochroną w planie miejscowym**

Studium proponuje się do objęcia ochroną poprzez ujęcie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków:

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres
1.	Pokój	wyposażenie kościoła Ewangelickiego tzw. Kościół Zofii	ul. 1-go Maja
2.	Pokój	dawny dom parafialny parafii ewangelicko-augsburskiej	
3.	Pokój	kościół parafialny pw. Podwyższenia św. Krzyża	ul. Kościelna
4.	Pokój	dom mieszkalny (stare przedszkole)	ul. Kościelna 4
5.	Pokój	cmentarz żydowski	ul Kolejowa
6.	Pokój	Kościół Ewangelicko-Augsburski	ul. 1-go Maja
7.	Pokój	cmentarz katolicki	ul. Wolności
8.	Pokój	Dom Maształerza	ul Brzeska 1
9.	Pokój	cmentarz Ewangelicko – Augsburski	ul. 1-go Maja
10.	Pokój	dom mieszkalny (stara plebania)	ul. Kościelna 9
11.	Pokój	Plebania	ul. 1-go Maja 12
12.	Pokój	Budynek ośrodka zdrowia	ul. Nowy Świat 20
13.	Pokój	dom mieszkalny	ul. Wolności 36
14.	Pokój	dom mieszkalny	ul. 1-go Maja 31
15.	Pokój	dawny zajazd obok domu mieszkalnego	ul. Namysłowska 5
16.	Pokój	dworzec kolejowy	ul. Namysłowska 34
17.	Pokój	dom mieszkalny	ul. Kościelna 1
18.	Pokój	dom mieszkalny	ul 1-go Maja 23
19.	Pokój	dom mieszkalny	ul. 1-go Maja 18
20.	Pokój	dom mieszkalny	ul 1- go Maja 17
21.	Pokój	wodociągowa wieża ciśnień – kolejowa	ul Wołczyńska 2
22.	Pokój	dom mieszkalny	ul Żeromskiego 31a
23.	Pokój	dom mieszkalny	ul 1-go Maja 25
24.	Pokój	dom mieszkalny	ul. Wolności 30
25.	Pokój	dom mieszkalny	ul 1-go Maja 36
26.	Pokój	wyposażenie kościoła Ewangelicko-Augsburskiego	ul. 1-go Maja

27.	Pokój	pomnik nagrobny Hansa von Burgsdorfa	cmentarz ewangelicki
28.	Pokój	pomnik z lwem	XIX wieczny park, obrzeże w pobliżu ul. Opolskiej
29.	Pokój	pomnik nagrobny hr. Württemberga	cmentarz ewangelicki

Powyższa lista jest listą otwartą i może ulec zmianie z uwagi na wprowadzenie do gminnej ewidencji zabytków nowych obiektów bądź wykreślenie obecnie ujętych.

6.5.2. Ochrona dziedzictwa archeologicznego

Według zapisów studium terenie wsi Pokój zlokalizowane jest stanowisko tzw. „szwedzki zamek” – stanowisko nr 1.

Dla powyższego stanowiska należy stosować następujące zasady ochrony:

- powiadomić o zamiarze podjęcia zamierzeń inwestycyjnych i innych związanych z pracami ziemnymi Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- zapewnić nadzór archeologiczny w czasie prowadzenia prac ziemnych lub przeprowadzenie archeologicznych badań ratunkowych na zasadach określonych przepisami odrębnymi dot. ochrony zabytków.

6.5.3. Ochrona parków zabytkowych

Dla parków zabytkowych zlokalizowanych na terenie opracowania Studium przewiduje następujące kierunki i działania:

A. Park francuski - ogród barokowy;

Na terenie parku należy poddać rekonstrukcji:

- układ geometryczny, który tworzy równoważny podział terenu, układu dróg, stawy, kanały i architekturę ogrodową,
- wykształcenie wejścia głównego,
- rekonstrukcję dróg, stawów, kanałów, mostków,
- zabezpieczenie przed dalszą dewastacją ruin wodotrysku, oraz rekonstrukcję najbliższego otoczenia, /tj. wzniesienia, grobli itp. /
- wprowadzić nasadzenia drzew zgodne z charakterem parku, zlikwidować samosiejki i przypadkowe nasadzenia,
- rekonstruować i odnowić kwietniki, trawniki,
- wprowadzić nowe nasadzenia w nawiązaniu do założeń parku.

B. Park krajobrazowy z XIX w.

Na terenie parku należy przeprowadzić:

- rekonstrukcję dróg, urządzeń irygacyjnych, stawów i rowów,
- rekonstrukcję małej architektury z rzeźbami,
- bieżącą konserwację elementów żeliwnych,
- przebudowę układów drzewostanów wprowadzonych do parku oraz likwidację samosiewów drzewiastych i krzewiastych w oparciu o analizy dendrologiczne i analizę dawnych układów przestrzennych, sporządzoną w oparciu o inwentaryzację dendrologiczną.

C. Park angielski - na Winnej Górze

Teren parku wymaga:

- ochrony terenu lokalizacji pałacyku, jako ważnego ośrodka kompozycji założenia,
- zabezpieczenia budowli i ruin przed dalszą dewastacją,
- odnowienia rzeźb i ich konserwację,
- odtworzenia historycznego układu dróg, kanałów, rowów i stawów z wyspami,
- przystosowania tarasu widokowego nad stawem Szwedzkim do rekreacji,

- prowadzenia racjonalnej wycinki drzew, zaniechania przypadkowych nasadzeń dewastujących założenia historyczne.

6.5.4. Kierunki i działania ochrony wartości kulturowych

Kierunki w zakresie ochrony wartości kulturowych wsi obejmują takie działania jak:

- ochronę zabytkowego krajobrazu wsi Pokój,
- konserwację i rewaloryzację w odniesieniu do obiektów i terenów zabytkowych w tym parków,
- adaptację w odniesieniu do obiektów i terenów o potencjalnych wartościach kulturowych,
- realizację nowych obiektów wkomponowanych harmonijnie w istniejącą, historycznie ukształtowaną strukturę zabudowy.

Polityka w zakresie ochrony wartości kulturowych winna obejmować takie działania jak:

- ochronę zabytkowego układu zabudowy wsi Pokój w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,
- utrzymanie stref ochrony konserwatorskiej obejmujących najbardziej wartościowe fragmenty układów,
- ustalenie zasad zabudowy i zagospodarowania terenów z uwzględnieniem ochrony walorów historycznych i kulturowych układów.

Dalsze działania winny obejmować:

- konserwację i rewaloryzację w odniesieniu do obiektów i terenów zabytkowych,
- adaptację w odniesieniu do obiektów i terenów o potencjalnych wartościach kulturowych,
- modernizację w odniesieniu do obiektów nie mających cech zabytkowych, a dysharmonizujących obszar o wartościach kulturowych,
- realizację nowych obiektów wkomponowanych harmonijnie w istniejącą, historycznie ukształtowaną strukturę zabudowy.

Dla nowej zabudowy należy przyjąć poniższe zasady:

- należy zapewnić ochronę ciągów i osi widokowych poprzez odpowiednie kształtowanie zabudowy, kadrowanie widoków poprzez zabudowę, ukształtowanie linii i płaszczyzny zieleni oraz alei,
- należy dostosować skalę zabudowy do otoczenia, uwzględniając ukształtowanie wnętrza urbanistycznych i otwarcie kierunkowych,
- należy dostosować nowoprojektowaną zabudowę do historycznego układu w zakresie sytuacji, bryły, skali, podziałów architektonicznych, materiałów budowlanych, a także nawiązaniem formami współczesnymi do lokalnej architektury;
- należy harmonijnie połączyć elementy zabudowy współczesnej z historyczną,
- należy przewidzieć w nowopowstających zespołach urbanistycznych przestrzenie ogólnodostępne, zielenie urządzone wysoką i niską oraz ścieżki dla pieszych,
- należy unikać sytuowania obiektów budowlanych w sposób powodujący dysharmonię z otoczeniem i harmonizować już istniejące tego typu obiekty.

Obiekty objęte ochroną konserwatorską proponuje się przeznaczyć na funkcje zgodne z ich pierwotnym przeznaczeniem:

- obiekty i zespoły sakralne – obsługa wiernych i funkcje kulturalne,
- zespoły pałacowe i dworskie – funkcja mieszkaniowa administracyjna-usługowa,
- budynki i zagrody – funkcja mieszkaniowa, gospodarcza usługowa,
- parki – funkcja rekreacyjno-wypoczynkowa oraz przyrodniczo-edukacyjna,
- cmentarze – adaptacja istniejącej funkcji.

Dla obiektów objętych ochroną konserwatorską przewiduje się przeznaczenie na funkcje zgodne z ich pierwotnym przeznaczeniem. Faktyczne funkcjonalne przeznaczenie obiektu zabytkowego winno odbyć się w ramach miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w porozumieniu z konserwatorem zabytków zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece

nad zabytkami (Dz.U.2003 Nr 162, poz.1568 z późn. zm.).

6.5.5. Zagrożenia środowiska kulturowego

Po analizie zapisów projektu studium do głównych zagrożeń związanych z obiektami i obszarami dziedzictwa kulturowego zaliczyć należy:

- projektowany przebieg obwodnicy w ciągu drogi wojewódzkiej nr 454 rozdzielającej istniejący układ historyczny miejscowości (założeń parkowo-stawowych),
- niszczenie historycznej zabudowy poprzez remonty i przebudowy.

7. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, W TYM ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKO-, ŚREDNIO- I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE, POZYTYWNE I NEGATYWNE, W TYM NA OBSZARY NATURA 2000

Prognoza wymaga zidentyfikowania, na ile pozwala na to elastyczność zapisów studium, charakteru przewidywanego oddziaływania na środowisko poszczególnych ustaleń studium. Realizacja jego ustaleń przyniesie ze sobą określony typ zagospodarowania i związane z nim przekształcenia. Należy podkreślić, że zgodnie z zapisami Studium, zdecydowana większość terenów wyznaczonych w zmianie Studium dla wsi Pokój wynika z ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Pokój (uchwała nr XXXIII/289/2006 Rady Gminy Pokój z dnia 29 maja 2006 r.) oraz jego zmiany (uchwała nr XIX/141/2008 Rady Gminy Pokój z dnia 9 czerwca 2008 r.) stanowiących obowiązujące prawo miejscowe oraz obowiązującego dotychczas studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pokój zatwierdzonego uchwałą Nr XXI/135/2000 Rady Gminy Pokój z dnia 3 lipca 2000 r.

Prognoza oddziaływania na środowisko dla Studium jest dokumentem, który jedynie w sposób ogólny, strategiczny rozważa korzyści i zagrożenia wynikające z realizacji Studium. Istotną trudnością w określeniu konkretnych skutków projektowanego zagospodarowania z punktu widzenia ochrony środowiska jest brak zdefiniowanych ilościowych celów w Studium, co stanowi jednak o specyfice strategicznej prognozy oddziaływania na środowisko projektowanego dokumentu, a nie konkretnych przedsięwzięć. Wobec czego, przewidywane skutki środowiskowe będą oparte głównie na założeniach projektowanego dokumentu oraz na propozycjach zagospodarowania poszczególnych terenów, ale o dużym stopniu ogólności.

Oceny oddziaływania dokonano w odniesieniu do kierunków zagospodarowania określonych dla poszczególnych terenów przedstawionych w Studium. Oceną objęto następujące elementy środowiska: ludzi, rośliny i zwierzęta, różnorodność biologiczną, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, zasoby naturalne, zabytki i formy ochrony przyrody.

Zastosowano następujące oznaczenia w matrycach:

+	- oddziaływanie pozytywne	+/+	- oddziaływanie znacząco pozytywne
-	- oddziaływanie negatywne	-/-	- oddziaływanie znacząco negatywne
0	- oddziaływanie neutralne		

Obszary zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usług – M

Przeznaczenie podstawowe obszaru;

- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna : wolnostojąca, bliźniacza, szeregowa, zagrodowa.

Przeznaczenie dopuszczalne i uzupełniające:

- usługi podstawowe – publiczne, komercyjne,

- usługi wbudowane lub w obiektach wolnostojących,
- ogólnie dostępne urządzenia rekreacji i wypoczynku takie jak urządzenia sportu i zabaw dla dzieci,
- budynki towarzyszące (gospodarcze i garaże, wiaty),
- urządzenia rekreacji przydomowej, zieleń i obiekty małej architektury,
- miejsca postojowe dla samochodów.

Ograniczenia zagospodarowania:

- zakaz lokalizacji usług wymagających obsługi transportem ciężkim,
- zakaz lokalizowania przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko,
- dla zabudowy zagrodowej – obsada do 40 DJP – wielkość wskaźnika oraz miejsca lokalizacji zabudowy zagrodowej do ustalenia w m.p.z.p.,
- strefa ochrony sanitarnej od cmentarzy.

Prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń studium	Zdrowie ludzi	Rośliny i zwierzęta	Powierzchnia ziemi i gleb	Wody	Powietrze i klimat	Krajobraz i zabytki	Formy ochrony przyrody
<p>Na terenach tych nastąpi poprawa jakości życia mieszkańców poprzez poprawę warunków zamieszkiwania, uporządkowanie lub stworzenie nowej uporządkowanej struktury funkcjonalno-przestrzennej, wzbogacenie sektora usług. Jednocześnie nastąpi bezpowrotne zniszczenie biologicznie czynnej warstwy gleby, zanik jej walorów produkcyjnych i zniszczenie warunków dla funkcjonowania dotychczasowych zbiorowisk roślinnych i warunków życia zwierząt. Wzrośnie ilość powstających ścieków, odpadów i spalin. Ponadto wzrośnie ryzyko powstawania negatywnych wpływów na środowisko związanych z działalnością usługową czy hodowlaną. Wielkość wymienionych wpływów będzie zależać od intensywności zainwestowania i rodzaju prowadzonych na tym terenie działalności.</p>	+	-	-	-	-	0/-	0/-
Podsumowanie							
<ul style="list-style-type: none"> – oddziaływanie stałe, o nieznaczonej intensywności przekształceń i zasięgu lokalnym, a pod względem trwałości częściowo odwracalne. 							

Obszary zabudowy usługowo-mieszkaniowej – UM

Przeznaczenie podstawowe obszaru:

- zabudowa usługowo-mieszkaniowa, zabudowa usługowa,

Przeznaczenie dopuszczalne i uzupełniające:

- usługi – publiczne, komercyjne,
- usługi wbudowane lub w obiektach wolnostojących,
- budynki towarzyszące (gospodarcze i garaże, wiaty),
- urządzenia rekreacji przydomowej, zieleń i obiekty małej architektury,
- miejsca postojowe dla samochodów.

- urządzenia i obiekty towarzyszące zabudowie,
- urządzenia gospodarki wodociągowej – pobór wód geotermalnych,

Ograniczenia zagospodarowania

- zakaz lokalizowania przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko,
- strefa ochrony sanitarnej od cmentarzy.

Prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń studium	Zdrowie ludzi	Rośliny i zwierzęta	Powierzchnia ziemi i gleb	Wody	Powietrze i klimat	Krajobraz i zabytki	Formy ochrony przyrody
<p>Na terenach tych nastąpi poprawa jakości życia mieszkańców poprzez poprawę warunków zamieszkiwania, uporządkowanie lub stworzenie nowej uporządkowanej struktury funkcjonalno-przestrzennej, wzbogacenie sektora usług. Jednocześnie nastąpi bezpowrotne zniszczenie biologicznie czynnej warstwy gleby, zanik jej walorów produkcyjnych i zniszczenie warunków dla funkcjonowania dotychczasowych zbiorowisk roślinnych i warunków życia zwierząt. Wzrośnie ilość powstających ścieków, odpadów i spalin. Ponadto wzrośnie ryzyko powstawania negatywnych wpływów na środowisko związanych z działalnością usługową czy hodowlaną. Wielkość wymienionych wpływów będzie zależeć od intensywności zainwestowania i rodzaju prowadzonych na tym terenie działalności.</p>	+	-	-	-	-	0/-	0/-
Podsumowanie							
<ul style="list-style-type: none"> – oddziaływanie stałe, o nieznacznej intensywności przekształceń i zasięgu lokalnym, a pod względem trwałości w większości nieodwracalne. 							

Obszary działalności gospodarczej i usługowej – PU

Przeznaczenie podstawowe obszaru:

- tereny zabudowy przemysłowej.
- tereny zabudowy usługowej.

Uzupełniające i dopuszczalne zagospodarowanie

- mieszkania towarzyszące,
- zieleń towarzysząca,
- urządzenia gospodarki wodociągowej – pobór wód geotermalnych,

Ograniczenia zagospodarowania

- zakaz wprowadzania innych funkcji niż przemysłowe bądź usługowe.

Prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń studium	Zdrowie ludzi	Rośliny i zwierzęta	Powierzchnia ziemi i gleb	Wody	Powietrze i klimat	Krajobraz i zabytki	Formy ochrony przyrody
<p>W związku z planowanym charakterem nowych inwestycji mogą następować istotne oddziaływania na środowisko. Na terenach tych nastąpi negatywny wpływ na życie biologiczne spowodowany powstaniem zabudowy przemysłowej i usługowej. Wzrośnie ilość powstających ścieków, odpadów, hałasu i zanieczyszczeń powietrza.</p> <p>Nastąpi bezpowrotne zniszczenie biologicznie czynnej warstwy gleby na rozległych powierzchniach w związku z planowaną zabudową kubaturową, co wiąże się z zanikiem jej walorów produkcyjnych i zniszczeniem warunków dla funkcjonowania dotychczasowych zbiorowisk roślinnych i warunków życia zwierząt. Negatywny wpływ może mieć lokalizacja terenu przy drodze powiatowej biegnącej w kierunku wsi Karłowice, który zlokalizowany jest w pobliżu strefy ochronnej Bociana czarnego.</p>	-	-	-/-	-	-	-/-	-/-
Podsumowanie							
<ul style="list-style-type: none"> - oddziaływania stałe, o znacznej intensywności, o zasięgu lokalnym, gdzie ze względów głównie krajobrazowych wystąpią oddziaływania istotne, o zasięgu ponadlokalnym, w większości nieodwracalne. - rozważyć rezygnację z lokalizacji terenu przy drodze powiatowej 1348 O relacji Wołczyn – Odłogi 							

Obszary zabudowy usługowej – U

Przeznaczenie podstawowe obszaru:

- zabudowa usług publicznych i komercyjnych.

Uzupełniające i dopuszczalne zagospodarowanie

- urzędnia i obiekty towarzyszące,
- mieszkania towarzyszące,
- zieleń towarzysząca,
- urzędnia gospodarki wodociągowej – pobór wód geotermalnych,

Ograniczenia zagospodarowania

- zakaz wprowadzania innych funkcji niż usługowe,
- strefa ochrony sanitarnej od cmentarzy.

Prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń studium	Zdrowie ludzi	Rośliny i zwierzęta	Powierzchnia ziemi i gleb	Wody	Powietrze i klimat	Krajobraz i zabytki	Formy ochrony przyrody
<p>Tereny, na których nastąpi poprawę warunków pracy i korzystania z usług publicznych i komercyjnych, porządkowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej, wzbogacenie sektora usług. Zniszczenie biologicznie czynnej warstwy gleby nastąpi jedynie przy rozbudowie istniejących i budowie nowych obiektów. Może wzrosnąć ilość powstających ścieków, odpadów i spalin. Może wzrosnąć ryzyko powstawania negatywnych wpływów na środowisko związanych z nową działalnością usługową, którą dopuszczają zapisy Studium. Wielkość wymienionych wpływów będzie zależeć od intensywności zainwestowania i rodzaju prowadzonych na tym terenie działań</p>	0	0	-	-	-	0	0
Podsumowanie							
– będą to oddziaływania stałe, o nieznacznej intensywności przekształceń i zasięgu lokalnym, a pod względem trwałości w większości nieodwracalne.							

Obszary działalności produkcji rolniczej w gospodarstwach rolnych i usług – RU/U

Prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń studium	Zdrowie ludzi	Rośliny i zwierzęta	Powierzchnia ziemi i gleb	Wody	Powietrze i klimat	Krajobraz i zabytki	Formy ochrony przyrody
<p>Zniszczenie biologicznie czynnej warstwy gleby nastąpi jedynie przy rozbudowie istniejących obiektów lub budowie nowych na terenach o już istniejącej funkcji rolniczej lub hodowlanej. Na terenie tym przewiduje się zachowanie aktywności biologicznej na większości obszaru. W wyniku rozbudowy obiektów może wzrosnąć ilość powstających ścieków, odpadów i zanieczyszczeń powietrza oraz hałasu. Wielkość wymienionych wpływów będzie zależeć od intensywności zainwestowania i rodzaju prowadzonych na tym terenie działań.</p>	0/-	0/-	-	-	-	0/-	0/-
Podsumowanie							
– będą to oddziaływania stałe, o nieznacznej intensywności przekształceń i zasięgu lokalnym, a pod względem trwałości w większości odwracalne.							

- Obszary lasów – ZL
- Tereny do zalesienia – ZLp
- Obszary parków – ZP
- Obszary cmentarzy – ZC

Prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń studium	Zdrowie ludzi	Rośliny i zwierzęta	Powierzchnia ziemi i gleb	Wody	Powietrze i klimat	Krajobraz i zabytki	Formy ochrony przyrody
Tereny te będą miały pozytywny wpływ na warunki życia ludzi w związku z zachowaniem lub stworzeniem terenów zieleni różnego typu. Nastąpi zachowanie aktywności biologicznej na większości obszaru. Na części terenów przewidzianych pod zalesienia nastąpi zniszczenie warunków dla funkcjonowania dotychczasowych zbiorowisk roślinnych i warunków życia zwierząt,	+	-	+	+	+	+/-	+/-
Podsumowanie							
– będą to oddziaływania stałe, głównie pozytywne, o zasięgu lokalnym, a pod względem trwałości w większości odwracalne.							

- Obszary rolnicze – R, RZ

Przeznaczenie podstawowe obszaru:

- grunty orne - uprawy polowe,
- łąki i pastwiska,
- uprawy ogrodnicze i sadownicze, ogrody działkowe,

Uzupełniające i dopuszczalne zagospodarowanie

- budynki i urządzenia służące prowadzeniu działalności rolniczej jak silosy rolnicze, płyty gnojowe,
- zalesianie gruntów niskich klas i zdegradowanych,
- zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne,
- sieci urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej,
- drogi lokalne oraz drogi transportu rolnego,
- zbiorniki wodne.

Ograniczenia zagospodarowania :

- zakaz zabudowy obiektami nie związanymi z produkcją rolną w tym budynków mieszkalnych,
- zakaz wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych utrzymaniem, budową, odbudową urządzeń melioracji wodnych,
- zakaz likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych.

Prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń studium	Zdrowie ludzi	Rośliny i zwierzęta	Powierzchnia ziemi i gleb	Wody	Powietrze i klimat	Krajobraz i zabytki	Formy ochrony przyrody
Nastąpi zachowanie aktywności biologicznej na większości obszaru. Generalnie zachowane zostaną również warunki funkcjonowania dla dotychczasowych zbiorowisk roślinnych i warunków życia zwierząt. Nie przewiduje się wzrostu powstających ścieków, odpadów i spalin. Jedynie potencjalna lokalizacja stacji bazowych telefonii komórkowej może negatywnie wpłynąć na krajobraz terenów otwartych Stobrawskiego Parku Krajobrazowego.	0	0	0	0	0	-	-
Podsumowanie							
- będą to oddziaływania stałe, głównie pozytywne, o zasięgu lokalnym, a pod względem trwałości w większości odwracalne.							

Tereny rozwoju funkcji turystycznych, letniskowych i rekreacyjno-sportowych – UTL

Przeznaczenie podstawowe terenów:

- zabudowa letniskowa, turystyczna, rekreacyjno-sportowa i usługowa,

Uzupełniające i dopuszczalne zagospodarowanie:

- mieszkania towarzyszące.

Ograniczenia zagospodarowania:

- zakaz innej zabudowy niż wymieniona w podstawowym i dopuszczalnym zagospodarowaniu,

Prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń studium	Zdrowie ludzi	Rośliny i zwierzęta	Powierzchnia ziemi i gleb	Wody	Powietrze i klimat	Krajobraz i zabytki	Formy ochrony przyrody
Tereny te będą miały pozytywny wpływ na warunki życia ludzi w związku ze stworzeniem odpowiedniego zaplecza turystyki, wypoczynku i dla rekreacji. Nastąpi również zachowanie aktywności biologicznej na większości obszaru i wprowadzenie zieleni towarzyszącej. Jednocześnie nastąpi bezpowrotne zniszczenie biologicznie czynnej warstwy gleby, zanik jej walorów produkcyjnych i zniszczenie warunków dla funkcjonowania dotychczasowych zbiorowisk roślinnych i warunków życia zwierząt. Wzrośnie ilość powstających ścieków, odpadów i spalin.	+	-	-	-	-	-	0/-
Podsumowanie							
- będą to oddziaływania stałe, o nieznacznej intensywności przekształceń i małym znaczeniu, o zasięgu lokalnym, a pod względem trwałości w większości nieodwracalne, jeśli chodzi o zdrowie i warunki życia ludzi będą to stałe, pozytywne oddziaływania o zasięgu lokalnym.							

Tereny rozwoju funkcji rekreacyjno-sportowych – US

Przeznaczenie podstawowe terenów:

- tereny sportu i rekreacji,

Uzupełniające i dopuszczalne zagospodarowanie:

- usługi turystyczne,

Ograniczenia zagospodarowania:

- zakaz innej zabudowy niż wymieniona w podstawowym i dopuszczalnym zagospodarowaniu,

Prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń studium	Zdrowie ludzi	Rośliny i zwierzęta	Powierzchnia ziemi i gleb	Wody	Powietrze i klimat	Krajobraz i zabytki	Formy ochrony przyrody
Tereny te będą miały pozytywny wpływ na warunki życia ludzi w związku ze stworzeniem odpowiedniego zaplecza dla sportu i rekreacji. Nastąpi również zachowanie aktywności biologicznej na większości obszaru i wprowadzenie zieleni towarzyszącej. Jednocześnie nastąpi zniszczenie warunków dla funkcjonowania dotychczasowych zbiorowisk roślinnych i warunków życia zwierząt. Nie przewiduje się wzrostu powstających ścieków, odpadów i spalin.	+	-	-	0	0	0/-	0
Podsumowanie							
– będą to oddziaływania stałe, o nieznacznej intensywności przekształceń i zasięgu lokalnym, a pod względem trwałości w większości odwracalne.							

Tereny parkingów, obsługi komunikacji i usług – KP/U

Przeznaczenie podstawowe terenów:

- parkingi, stacje obsługi komunikacji drogowej,

Uzupełniające i dopuszczalne zagospodarowanie:

- usługi,

Ograniczenia zagospodarowania:

- zakaz lokalizacji stacji paliw.

Prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń studium	Zdrowie ludzi	Rośliny i zwierzęta	Powierzchnia ziemi i gleb	Wody	Powietrze i klimat	Krajobraz i zabytki	Formy ochrony przyrody
Tereny, na których nastąpi nieodwracalne zniszczenie biologicznie czynnej warstwy gleby. Wzrośnie ilość powstających odpadów i zanieczyszczeń powietrza oraz hałasu.	0/-	-	-	-	-	-	-

Potencjalnie też wzrośnie ryzyko zanieczyszczenia wód podziemnych oraz poważnych awarii (zbiorniki paliwa i gazu). Wielkość wymienionych oddziaływań będzie zależęć od intensywności i rodzaju prowadzonych na tym terenie działań							
Podsumowanie							
– będą to oddziaływania stałe, o znaczącej intensywności przekształceń, w szczególności w stosunku do zasobów produkcyjnych gleb ale o zasięgu lokalnym, pod względem trwałości w większości nieodwracalne.							

Tereny komunikacji – KG, KZ, KL, KD

Tereny zamknięte – TZ

Przeznaczenie podstawowe terenów:

- tereny dróg publicznych,
- tereny kolejowe,

Uzupełniające i dopuszczalne zagospodarowanie:

- parkingi, zatoki postojowe dla autobusów,
- oświetlenie drogowe,
- usługi

Ograniczenia zagospodarowania:

- zgodnie z przepisami odrębnymi.

Prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń studium	Zdrowie ludzi	Rośliny i zwierzęta	Powierzchnia ziemi i gleb	Wody	Powietrze i klimat	Krajobraz i zabytki	Formy ochrony przyrody
Nastąpi pogorszenie stanu aero- sanitarnego w związku z ruchem pojazdów samochodowych. Poziom emisji zanieczyszczeń (SO ₂ ; NO ₂ , pyłów) może się lokalnie zwiększyć. Ponadto nastąpi zniszczenie biologicznie czynnej warstwy gleby i wyłączenie gruntów pod drogi z produkcji rolnej. Jednakże z powodu prowadzenia głównie nowych dróg lokalnych i dojazdowych będą to oddziaływania niewielkie i mało znaczące. Zagrożeniem dla środowiska może być również realizacja obwodnicy wsi Pokój, jednakże nie znajduje się w planach inwestycyjnych ZDW do 2025 roku a jej pokazany przebieg jest tylko i wyłącznie orientacyjny.	0/-	0/-	-	0/-	-	0	0
Podsumowanie							
– będą to oddziaływania stałe, o zróżnicowanej intensywności, przeważnie niewielkie o zasięgu ponadlokalnym i lokalnym, pod względem trwałości w większości nieodwracalne.							
– zagrożeniem dla środowiska może być obwodnica wsi Pokój pod warunkiem jej realizacji.							

- ☐ Tereny infrastruktury technicznej: teren stacji GPZ – E; teren oczyszczalni ścieków – K; teren przebiegu linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia – EE 110 kV;

Ograniczenia zagospodarowania:

- zgodnie z przepisami odrębnymi.

Prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń studium	Zdrowie ludzi	Rośliny i zwierzęta	Powierzchnia ziemi i gleb	Wody	Powietrze i klimat	Krajobraz i zabytki	Formy ochrony przyrody
<p>Są to obiekty i tereny o ważnych funkcjach dla zapewnienia odpowiednich warunków życia mieszkańców. Na terenach oczyszczalni ścieków możliwe jest negatywne oddziaływanie na środowisko w postaci emisji substancji złośliwych i aerozoli, hałasu, zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych oraz powstawania osadów ściekowych, które wymagają odpowiedniej utylizacji.</p> <p>Większość omawianych oddziaływań jest możliwa jedynie w warunkach awaryjnych. Istnienie oczyszczalni ścieków w ogólnym bilansie jest bardzo korzystne dla poprawy czystości środowiska i redukcji zanieczyszczeń. Nie przewiduje się powstawania nowych oddziaływań na środowisko przy zapewnieniu prawidłowego funkcjonowania wymienionych obiektów. Natomiast techniczna ochrona przed powodzią może skutkować znaczącymi negatywnymi oddziaływaniami, w szczególności na bioróżnorodność, degradację siedlisk wilgotnych i degradację krajobrazu.</p> <p>Głównym zagrożeniem jest odnawianie regulacji cieków, co może skutkować zniszczeniem zieleni wysokiej oraz zbiorowisk włośniczników w nurcie rzeki.</p>	0/-	-	0	0/+	0/-	-	0/-
Podsumowanie							
– będą to oddziaływania stałe, o zróżnicowanej intensywności i zasięgu, w szczególności na ciekach, pod względem trwałości w większości odwracalne.							

Na podstawie wykonanej identyfikacji typów oddziaływań na środowisko przyrodnicze dokonano waloryzacji jednostek planistycznych w zależności od elementów środowiska, na które będzie oddziaływać ich zagospodarowanie. W ten sposób wydzielono grupy jednostek, w których na skutek realizacji studium nastąpią istotne oddziaływania pozytywne lub negatywne. Uwzględniono również te jednostki, na których obecnie występują istotne oddziaływania, a realizacja zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie będzie prowadzić do zmiany tego stanu. Przy określaniu wpływu realizacji ustaleń studium na elementy środowiska posłużono się kryteriami dotyczącymi:

- intensywności przekształceń (nieistotne, nieznaczne, zauważalne, duże, zupełne),
- czasowości trwania oddziaływania (stałe, okresowe, epizodyczne),
- zasięgu przestrzennego (miejscowe, lokalne, ponadlokalne, regionalne, ponadregionalne);
- trwałości oddziaływania i przekształceń (nieodwracalne, częściowo odwracalne, przejściowe),

możliwe do rewaloryzacji).

Jednocześnie uwzględniono oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność sieci tych obszarów. Projekt studium w części dotyczącej kierunków zagospodarowania przestrzennego wsi Pokój zawiera szereg zapisów, których realizacja pozytywnie wpłynie na środowisko przyrodnicze terenów opracowania. Najważniejsze z nich zostały zebrane w rozdziale określającym zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego.

Kierunki rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej określone w projekcie studium powinny również pozytywnie wpływać na stan środowiska i warunki życia ludzi. Postuluje się budowę obwodnicy w ciągu drogi wojewódzkiej, remonty dróg powiatowych i gminnych, co także ma znaczenie przy ograniczaniu hałasu drogowego. W przypadku istniejącej zabudowy, zapisy studium umożliwiają lokalizowanie obiektów ochrony przed hałasem, w tym zieleni izolacyjnej i ekranów akustycznych. Planowana modernizacja linii kolejowej i przywrócenie na niej ruchu pasażerskiego, alternatywnie wykorzystanie linii do innych celów (trasy rowerowe) powinno przyczynić się do ograniczenia emisji hałasu, oraz innych zanieczyszczeń związanych z ruchem samochodowym do powietrza. Należy podkreślić, że realizacja obwodnicy może wpłynąć znacząco na środowisko (przebieg przez tereny leśne), jednakże realizacja jej może nastąpić najwcześniej po 2025 r. jeżeli w ogóle inwestycja będzie realizowana (obecnie nie jest w planach Zarządu Dróg Wojewódzkich).

W związku z tym w projekcie studium zaznaczoną wyłącznie rezerwę terenową (orientacyjny przebieg) z uwagi na brak dokumentów określających jej szczegółową trasę. Zaznaczenie obwodnicy wynika z ustaleń Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego i nie jest równoznaczne z jej realizacją. Wpływ na środowisko oraz wariantowość przebiegu obwodnicy określona zostanie dopiero podczas przystępowania do realizacji inwestycji, jednak podczas opracowywania Studium dla całego obszaru Gminy należałoby rozważyć zmianę przebiegu projektowanego odcinka drogi nr 454 poza obszary chronione i szczególnie cenne pod względem historyczno-krajobrazowym wsi Pokój.

Projekt studium proponuje również wyznaczenie stref ograniczonego użytkowania w sąsiedztwie linii elektroenergetycznych oraz stacji bazowych telefonii komórkowych. Realizacja tych zapisów powinna zapewnić prawidłową ochronę przed polami elektromagnetycznymi. Jednak w świetle obowiązujących przepisów (ustawa z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 106 poz. 675 z późn. zm.) w Studium jak i w planie miejscowym nie można wskazywać obszarów z zakazem lokalizacji infrastruktury telekomunikacyjnej, co skutkować może niepożądaną ingerencją w krajobraz kulturowy.

Uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej, w tym rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej adekwatny do uwarunkowań terenowych i możliwości technicznych powinien pozytywnie oddziaływać na czystość wód podziemnych i powierzchniowych. Gospodarka odpadami na terenie Pokoju powinna być prowadzona, zgodnie ze studium, w oparciu o ustalenia aktualnie obowiązującego planu gospodarki odpadami.

Zapisy studium preferują zaopatrzenie w energię elektryczną przy wykorzystaniu paliw ekologicznych. Wśród niekonwencjonalnych źródeł energii szczególnie predysponowanych do wykorzystania na terenie gminy Pokój najważniejszymi jest energia słoneczna. Ze względu na istniejące uwarunkowania studium nie przewiduje lokalizacji na terenie gminy farm wiatrowych.

Prawidłowe są również zapisy studium, zgodnie z którymi działalność przedsięwzięć lokalizowanych na przedmiotowym obszarze nie może powodować ponadnormatywnego obciążenia środowiska naturalnego poza granicami terenu, do której inwestor posiada tytuł prawny.

Negatywny wpływ na środowisko mogą wywierać tereny przemysłowe czy przemysłowo-usługowe, w tym tereny produkcji rolnej wyznaczone w studium. W dużej mierze są to tereny już w chwili obecnej funkcjonujące w ten właśnie sposób. Dla większości istniejących przedsięwzięć funkcjonujących na tych obszarach wykonane zostały raporty oddziaływania na środowisko. Opracowania te wykazały prawidłową lokalizację powyższych inwestycji, minimalizującą ich negatywny wpływ na środowisko. Rozważyć jednakże należy lokalizację terenów inwestycyjnych w

przy drodze powiatowej biegnącej w kierunku wsi Karłowice ze względu na zlokalizowaną w pobliżu strefę ochronną bociana czarnego.

Na terenach usługowych zgodnie z wytycznymi studium powinna być prowadzona działalność o małej uciążliwości dla środowiska. Studium nie przewiduje lokalizacji na terenie gminy sklepów wielkopowierzchniowych.

Podczas wykonywania projektu studium szczególną uwagę poświęcono walorom przyrodniczym terenu opracowania. Uwzględniono położenie terenu objętego opracowaniem w granicach wyznaczonych form ochrony przyrody. Wzięto również pod uwagę inne obszary i obiekty chronione ustanowione na obszarze objętym studium.

Należy w tym miejscu podkreślić, że zdecydowana większość wyznaczonych w studium terenów wynika z obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Pokój stanowiącego prawo miejscowe.

Reasumując nie przewiduje się powstawania znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko, a wszystkie oddziaływania i przekształcenia będą miały charakter zmian niezbędnych w procesie rozwoju przestrzennego wsi Pokój.

8. CHARAKTERYSTYKA ROZWIĄZAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZENIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

W projekcie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pokój zaproponowano szereg rozwiązań mających na celu zapobieganie lub ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko.

W celu obniżenia negatywnego wpływu emisji zanieczyszczeń do powietrza należy:

- stosować ekologiczne paliwa do celów grzewczych (energia elektryczna, gaz, oleje opałowe itp.),
- wprowadzić alternatywne, ekologiczne systemy wytwarzania ciepła i energii (kolektory słoneczne, pompy ciepła, kotłownie na biomasę: zrębki wierzby energetycznej itd.),
- poprawić stan techniczny dróg, w celu zmniejszenia emisji spalin,
- prowadzić akcję edukacyjną i informacyjną dla mieszkańców gminy o aktualnych, korzystnych dla środowiska systemach spalania paliw,
- egzekwować utrzymywanie czystości dróg przez rolników i firmy nawożące na ich nawierzchnię błoto oraz inne zanieczyszczenia powodujące po wysuszeniu intensywne pylenie,
- tworzyć naturalne bariery izolacyjne (bufory zanieczyszczeń) wzdłuż ciągów komunikacyjnych, promować i zwiększać atrakcyjność zbiorowych i proekologicznych środków transportu.

Aby ograniczyć negatywny wpływ na wody powierzchniowe należy:

- uregulować gospodarkę ściekową tego obszaru poprzez modernizację i rozwój systemów kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków,
- koryta rzek i ich brzegi zachować bez zmian, zaś w przypadku koniecznej regulacji brzegów stosować materiały i formy obudowy zharmonizowane z otoczeniem,
- zachować w pełni ciągi zieleni łąkowej wzdłuż brzegów rzek,
- modernizować obiekty i urządzenia zaopatrzenia w wodę,
- prowadzić edukację ekologiczną w zakresie oszczędzania wody,
- stosować kodeks dobrych praktyk rolniczych i planów nawozowych,
- ograniczyć rolnicze użytkowanie gruntów położonych w bezpośrednim sąsiedztwie cieków wodnych,
- kontrolować postępowania z nawozami naturalnymi (gnojowica, obornik),
- likwidować nielegalne zrzutów ścieków komunalnych do wód lub ziemi,
- promować wykorzystania dostępnych zasobów czystych wód powierzchniowych do

użytkowania w procesach nie wymagających wód podziemnych (np. hydrotransport, prace porządkowe, podlewanie zieleni).

Ponadto należy prowadzić właściwą eksploatację, modernizację, konserwację a także odbudowę systemu urządzeń melioracji wodnych na obszarze gminy.

W celu ochrony przed degradacją gleb należy:

- stosować kompleksową gospodarkę związaną z oczyszczaniem ścieków bytowych i przechowywaniem nawozów naturalnych,
- promować i stosować nowoczesne, bezpieczne dla środowiska technologie rolnicze,
- użytkować gleby w sposób adekwatny do ich klasy bonitacyjnej,
- ograniczać przeznaczania ich na cele nierolnicze lub nieleśne,
- zachować torfowiska i oczka wodne jako naturalne zbiorniki wodne,
- przeciwdziałać degradacji chemicznej gleb poprzez ochronę powietrza i wód powierzchniowych,
- racjonalnie stosować wapno, nawozy sztuczne i środki ochrony roślin na terenach rolnych i leśnych,
- występować do Starosty o nakazywanie rekultywacji terenów zdegradowanych przez jego użytkowników.

Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców gminy powinno się odbywać poprzez:

- utrzymanie aktualnego poziomu hałasu w obszarach, gdzie sytuacja akustyczna jest korzystna,
- wyeliminowanie z użytkowania środków transportu, maszyn i urządzeń, z których emisja hałasu nie odpowiada przyjętym standardom,
- wprowadzenie koniecznych zmian w inżynierii ruchu drogowego,
- poprawienie organizacji ruchu ułatwiającą płynność jazdy,
- poprawę stanu nawierzchni ulic,
- rozbudowę ścieżek rowerowych,
- budowę ekranów akustycznych,
- zwiększenie ilości izolacyjnych pasów zieleni,
- właściwe kształtowanie linii zabudowy i brył powstających budynków w celu zminimalizowania wpływu hałasu drogowego.

Ograniczenie wpływu promieniowania elektromagnetycznego na mieszkańców gminy można osiągnąć poprzez:

- ograniczenie możliwości lokalizacji obiektów potencjalnie uciążliwych, np. nadajników telefonii komórkowej,
- wykorzystywanie w projektowaniu linii nowych technologii materiałowych i rozwiązań projektowych,
- wykluczanie w planach zagospodarowania przestrzennego możliwości zabudowy pod trasami linii przesyłowych i w pobliżu stacji transformatorowych,
- ustanawianie obszarów ograniczonego użytkowania na terenach, gdzie odpowiednie analizy wykazują znaczne przekroczenie dopuszczalnego poziomu promieniowania.

Na terenie gminy Pokój nie są określone obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

9. ANALIZA STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

Nie przewiduje się znaczącego oddziaływania na środowisko realizacji zapisów projektowanego dokumentu, w tym znaczącego oddziaływania na obszary Natura 2000, w szczególności w spójność oraz integralność tych obszarów. W związku z tym analiza stanu środowiska przeprowadzona w pierwszej części prognozy wydaje się wystarczająca.

10. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE STUDIUM

W rozdziale tym przedstawiono rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projekcie studium, biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000, integralność tych obszarów oraz spójność sieci obszarów Natura 2000, wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnieniem braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Prognoza oddziaływania na środowisko była sporządzana równoległe do projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania wsi Pokój. Na etapie sporządzania projektu studium rozpatrywano różne warianty przeznaczenia i zagospodarowania terenów objętych opracowaniem. Ocenę różnych wariantów poprzedziła analiza warunków fizjograficznych, walorów przyrodniczych oraz stanu sanitarnego środowiska.

W trakcie opracowania projektu studium rozpatrywano kilka wariantów zagospodarowania przestrzennego. Jednym z kryteriów wyboru najlepszych rozwiązań były uwarunkowania przyrodnicze gminy Pokój. Podczas opracowywania projektu studium kierowano się następującymi zasadami:

- odrzuceniu podlegały wnioski mieszkańców o przeznaczenie pod zabudowę gruntów poza zwartymi układami zabudowy miejscowości, w miejscach niekorzystnych pod względem fizjograficznym i cennych przyrodniczo,
- przyjęto zasadę koncentrowania zabudowy wzdłuż ciągów komunikacyjnych, przy jednoczesnym maksymalnym ograniczeniu rozpraszania zabudowy,
- przyjęto zasadę wysokich poziomów minimalnych wskaźników powierzchni biologicznie czynnej na działce budowlanej w celu zminimalizowania intensywności wprowadzanej zabudowy.

Zatem o wyborze przyjętej wersji projektu studium zdecydowały z jednej strony względy ekonomiczne i chęć wykorzystania potencjału turystycznego wsi związanej z jego położeniem, a z drugiej potrzeba kontynuacji dotychczasowych kierunków rozwoju zgodnie z lokalnymi tradycjami i z oczekiwaniami mieszkańców. Prezentowany projekt studium jest więc wynikiem trudnego kompromisu między koniecznością zapewnienia możliwości rozwoju przestrzennego, a wymogami ochrony środowiska przyrodniczego. Przyjęty wariant daje miastu i gminie pewną ofertę terenów pod inwestycje i jednocześnie zapewnia mu zrównoważony rozwój dzięki unikaniu, a w ostateczności ograniczaniu i minimalizowaniu negatywnych wpływów na cele i przedmiot ochrony najcenniejszych przyrodniczo obszarów.

11. METODY ANALIZY REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ JEJ PRZEPROWADZANIA

Z ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wynika, że analiza aktualności dokumentów planistycznych winna być wykonywana nie rzadziej niż raz na kadencję samorządu. Proponuje się, aby w ramach tej analizy przeprowadzać również ocenę wpływu zagospodarowania przestrzennego na środowisko, według kryteriów zawartych w rozdziale opisującym potencjalny wpływ realizacji ustaleń projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego na środowisko (oddziaływanie na powietrze, rzeźbę terenu, wody powierzchniowe i podziemne, gleby, klimat, warunki życia ludzi, zwierzęta i rośliny, obszary Natura 2000 itd.). Monitorowanie oddziaływania ustaleń studium na środowisko prowadzone będzie zatem cyklicznie w odstępach kilkuletnich, co odpowiada długiemu okresowi realizacji ustaleń tego dokumentu. W przypadku stwierdzenia znacznego negatywnego wpływu na środowisko, może zajść konieczność kolejnej zmiany studium, natomiast w przypadku braku istotnych negatywnych oddziaływań, można kontynuować realizację ustaleń przyjętej wersji studium.

Monitoring i ocena realizacji Studium będzie oparta o analizę wykonalności założonych celów

oraz odpowiednio dobranych wskaźnikach stanu środowiska. Przy określaniu wskaźników przyjęto, z pewnymi wyjątkami, jako wyjściowy 2011 rok.

Poniższa tabela zawiera przykładowe wskaźniki mówiące o stopniu realizacji Studium. Lista ta nie jest ostateczna, może być weryfikowana w trakcie realizacji Studium, a także powinna być zweryfikowana przy aktualizacji czy sporządzaniu nowego Studium.

Zakres monitoringu wdrażania Studium powinien obejmować:

- ocenę i zakres wykonania działań zgodnie z kierunkami wyznaczonymi w rozdziale „OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO”,
- rozbieżności między przyjętymi kierunkami działań a konkretnym zagospodarowaniem terenów.

Tabela 3. Przykładowe wskaźniki realizacji Studium (zrównoważonego rozwoju gminy bądź wsi Pokój)

Wskaźniki zrównoważonego rozwoju gminy /wsi/	2011	2016
Liczba i powierzchnia obszarów i obiektów chronionych		
Liczba i powierzchnia chronionych siedlisk przyrodniczych		
Liczba i stan populacji chronionych i zagrożonych gatunków roślin i wybranych gatunków ptaków		
Zużycie wody do celów konsumpcyjnych na 1 mieszkańca [m ³ /m/rok]		
Ilość ścieków komunalnych wytwarzanych w gminie na 1 mieszkańca [m ³ /m/rok]		
Przepustowość przepompowni ścieków [m ³ /dobę]		
Długość sieci kanalizacyjnej [km]		
Liczba przyłączy kanalizacyjnych [szt.]		
% skanalizowania terenu		
Wydajność ujęć wody [m ³ /h]		
Liczba ujęć wody [szt.]		
Długość sieci wodociągowej [km]		
Liczba szamb [szt.]		
Liczba odbiorców posiadających umowy na odprowadzanie ścieków		
Liczba przyzagrodowych oczyszczalni ścieków [szt.]		
Liczba przyłączy wodociągowych [szt.]		
% zwodociągowania		
Powierzchnia zrekultywowanych terenów [ha]		
Liczba posadzonych drzew [szt.]		
Liczba wyciętych drzew [szt.]		
Zalesienia [ha]		

12. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Położenie gminy w północnej części województwa opolskiego w dużej odległości od granicy z Republiką Czeską powoduje, że realizacja zmiany Studium nie będzie transgranicznie oddziaływała na środowisko.

13. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Niniejsze opracowanie stanowi prognozę oddziaływania na środowisko projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pokój dla wsi Pokój. Podstawowym celem prognozy jest ustalenie, czy zapisy projektu studium nie naruszają zasad prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego. Ważne jest, by względy ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju były rozważane na równi z innymi celami i interesami (gospodarczymi i społecznymi). Prognoza ma również ułatwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych spowodowanych realizacją postanowień ocenianego dokumentu oraz ocenić, czy przyjęte rozwiązania ochronne w dostateczny sposób zabezpieczają przed powstawaniem konfliktów i zagrożeń w środowisku.

Prognozę opracowano na podstawie analizy projektu zmiany studium, założeń ochrony środowiska, informacji o projektowanych inwestycjach oraz materiałów archiwalnych dotyczących charakterystyki i stanu środowiska przyrodniczego. Rozpoznanie aktualnego stanu środowiska i jego zagrożeń wynikających z realizacji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uzupełniono na podstawie wizji terenowej.

W prognozie oceniono możliwy wpływ na środowisko przyrodnicze skutków realizacji zapisów projektu studium dla poszczególnych jednostek planistycznych i wydzielono te jednostki, na których mogą wystąpić istotne oddziaływania. Ustalono charakter tych oddziaływań na poszczególne składniki środowiska uwzględniając intensywność powodowanych przez nie przekształceń, czas ich trwania oraz ich zasięg przestrzenny. Zasadniczą część prognozy wykonano w ujęciu tabelarycznym, co pozwala przedstawić oddziaływanie przewidywanego sposobu zagospodarowania wybranych jednostek urbanistycznych na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego.

Gmina wiejska Pokój położona jest w północnej województwa opolskiego. Jest samorządową jednostką wiejską z wiodącą rolą sektora rolniczego (uprawy, hodowla, rybactwo). Uzupełniającą rolę pełni sektor produkcyjny, usługowy i leśny. Szansę na przyszły rozwój ma przede wszystkim nadal sektor rolniczy, a także: produkcyjny (w oparciu o drobną, nieuciążliwą wytwórczość), usługowy (w tym związany z turystyką i rekreacją) i docelowo uzdrowiskowy. Obszar opracowania zmiany studium obejmuje wieś Pokój..

Wieś Pokój charakteryzuje się wysokimi walorami przyrodniczymi. Spośród form ochrony przyrody na terenie wsi występują: park krajobrazowy, pomniki przyrody, gatunkowa ochrona roślin i zwierząt oraz zabytkowe parki.

Wykonana prognoza zidentyfikowała, na ile pozwala na to elastyczność zapisów studium, charakter przewidywanych oddziaływań na środowisko poszczególnych ustaleń studium. Realizacja zapisów studium przyniesie ze sobą określony typ zagospodarowania i związane z nim przekształcenia.

Projekt studium zawiera szereg zapisów, których realizacja pozytywnie wpłynie na środowisko przyrodnicze terenów opracowania. W projekcie studium m.in.:

- wskazano tereny o różnych funkcjach ze względu na ochronę przed hałasem i polami elektromagnetycznymi,
- określono warunki gospodarki odpadami,
- wskazano potrzebę wykorzystywania paliw ekologicznych do produkcji energii cieplnej,
- stwierdzono, że działalność przedsięwzięć lokalizowanych na przedmiotowym obszarze nie może powodować ponadnormatywnego obciążenia środowiska naturalnego.

Podczas wykonywania projektu zmiany studium szczególną uwagę poświęcono walorom przyrodniczym terenu opracowania. Uwzględniono położenie terenu objętego opracowaniem w granicach wyznaczonych obszarów chronionych. Analiza zapisów studium, biorąc pod uwagę ich ogólność i elastyczność (co wynika z charakteru projektowanego dokumentu), pozwala na stwierdzenie, że:

- postanowienia projektu dokumentu są zgodne z zapisami ustawy o ochronie przyrody w części dotyczącej zasad gospodarowania zasobami przyrody i krajobrazu,
- postanowienia projektu dokumentu są zgodne z aktami prawnymi dotyczącymi form ochrony przyrody.

Należy założyć, że dotychczasowe oddziaływania na środowisko i krajobraz zostaną utrzymane na zróżnicowanym lecz ogólnie zadowalającym poziomie. Wraz ze wzrostem urbanizacji nieunikniony jest wzrost presji na środowisko przyrodnicze i krajobraz wsi Pokój. Nowe zagospodarowanie choć w pewnym stopniu będzie negatywnie oddziaływać na środowisko przyrodnicze będzie równocześnie generować pozytywne zjawiska np. poprzez zwiększenie bazy mieszkaniowej oraz zwiększenie ilości miejsc pracy, podniesienie komfortu obsługi komunikacyjnej miejsc koncentracji wielu funkcji np. usługowo-mieszkaniowych, co poprawi warunki życia ludności lokalnej.

Projekt studium nie zakłada istotnych zmian przestrzennych powodujących ograniczenia w ochronie istniejących terenów chronionych, co oznacza iż ewentualny negatywny wpływ na tereny chronione wskutek powstania nowych inwestycji, nie będzie bezpośredni lub utrzyma się na obecnym poziomie. Zapisy Studium odnośnie kierunków realizacji przyszłej zabudowy wskazują, że na terenie opracowania zostają zachowane wszystkie cenne tereny zieleni, siedlisk naturalnych, zbiorniki i cieki wodne.

W przypadku realizacji zapisów Studium nie przewiduje się także negatywnego wpływu na obszary Natura 2000 występujące w sąsiedztwie gminy Pokój.